

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Michal Šopík

**Nasazení Bundeswehru v zahraničí v letech
1990-2009**

Bakalářská práce

Praha 2010

Autor práce: **Michal Šopík**

Vedoucí práce: **PhDr. Monika Březinová**

Oponent práce: **JUDr. Vladimír Handl, CSc.**

Datum obhajoby: 2010

Bibliografický záznam

ŠOPÍK, Michal. *Nasazení Bundeswehru v zahraničí v letech 1990-2009*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, 2010. 87 s. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Monika Březinová.

Anotace

Bakalářská práce „*Nasazení Bundeswehru v zahraničí v letech 1990-2009*“ pojednává o zahraničních misích německé armády. Popisuje míru zapojení Bundeswehru do světového krizového dění ve výše zmíněném časovém úseku. Zachycuje změnu zahraničně-bezpečnostních výzev po sjednocení Německa, zmíněn je i proces reformování Bundeswehru. Hlavní důraz je kladen na analýzu bojových a peacekeepingových misích hlavně na Balkáně a v Afghánistánu, na jejich rozsah, mandát a úkoly. Práce zahrnuje i některé jiné mise, které byly určitým způsobem pro Německo nebo mezinárodní společenství významné. Právě bližší analýza jednotlivých misí dokumentuje německý přínos pro spojenecké struktury a celkově pro mezinárodní bezpečnost.

Annotation

The diploma thesis „*Deployment of the Bundeswehr in foreign countries from period 1990-2009*” deals with the outward missions of German army. It describes the participation of the Bundeswehr in world crisis events in above mentioned period. It deals with the change of the foreign and security policy after the reunification of Germany and also describes the German army reform process. The main emphasis of this work is on analysis of combat and peacekeeping missions in the area of Balkans and Afghanistan. This work also includes some other missions which were for some mason important for Germany or for international community. Particularly this analysis of the missions refers to the German contributions for the allied structures and international security.

Klíčová slova

Bundeswehr, reforma armády, zahraniční mise, německá zahraniční politika, Balkán, Afghánistán, KFOR, ISAF, Enduring Freedom

Keywords

Bundeswehr, army reform, outward mission, German foreign policy, Balkans, Afghanistan, KFOR, ISAF, Enduring Freedom

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v repozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze dne 17. května 2010

Michal

Šopík

Obsah

Úvod	7
1.	Bund
eswehr po roce 1990	11
2.	Balká
nské operace Bundeswehru	13
2.1	Rozpa
d Jugoslávie	13
2.1.1	Sharp
Guard.....	14
2.2	Válka
v Bosně a Hercegovině	14
2.2.1	Denn
y Flight	15
2.2.2	Deter
mined Effort a Deliberate Force.....	15
2.2.3	Joint
Endeavour a IFOR.....	16
2.2.4	SFOR
.....	17
2.3	Válka
v Chorvatsku.....	17
2.3.1 UNTAES.....	18
2.4	Nepo
koje v Albánii.....	18
2.4.1 Libelle	18
2.5	Koso
vo	19
2.5.1	Joint
Guarantor a Eagle Eye	20
2.5.2	Allied
Force.....	21
2.5.3	KFO
R.....	22
2.5.4	Allied
Harbour (AFOR)-Makedonie, Albánie	23
2.6	Nepo
koje v Makedonii	23
2.6.1 Essential Harvest a Amber Fox.....	24
3.	Bund
eswehr v Afghánistánu a v boji proti terorismu	25
3.1	Afghá
nistán.....	25

3.1.1	Operace Enduring Freedom (OEF) v Afghánistánu	25
3.1.2	ISAF	26
3.1.3	Bund eswehr v rámci ISAF	28
3.2	Operace Endeavour a Eagle Assist	30
3.3	Enduring Freedom-Roh Afriky	31
4.	Bund eswehr v dalších operacích	32
4.1	Somálsko	32
4.1.1	UNOSOM I. a UNOSOM II.	32
4.2	Demokratická republika Kongo	33
4.2.1	Operace Artemis a EUFOR RD Kongo	34
4.3	Libanon	35
4.3.1	UNIFIL	36
4.4	Ostatní operace	37
	Závěr	39
	Prameny a literatura	41
	Seznam zkratk	46
	Seznam příloh	48
	Přílohy	49
	Resumé	51
	Teze bakalářské práce	53

Úvod

Otázka nasazení Bundeswehru v zahraničí byla a je vzhledem k historii Německa ve 20. století citlivým tématem jak v německé společnosti a politice, tak i v širším mezinárodním měřítku. V průběhu studené války učinila SRN výrazný posun od pozice poražené a okupované země k pozici ekonomicky silného státu, který je pevně ukotven v euroatlantických politických i obranných strukturách. Avšak v otázce nasazení ozbrojených sil mimo oblast NATO byl v německé bezpečnostní politice jasně patrný negativní postoj k zahraniční vojenské angažovanosti, který plynul ze specifického výkladu ústavy.¹ SRN se angažovala pouze v podpoře humanitárních akcí.² Se vstupem do OSN v roce 1973 se Německo muselo potýkat s novými závazky, které plynuly z nutnosti podporovat mírové operace po celém světě. Bundeswehr se na misích pod patronátem OSN podílel výhradně nebojovými jednotkami, konkrétně transportními a zdravotnickými kapacitami, pozorovateli a instruktory.³ V 70. letech došlo k celkovému uvolnění v bipolárním světě („*deténte*“) a SRN pod vedením kancléře Willyho Brandta navázala dialog s komunistickým táborem v rámci tzv. Ostpolitik. Německá bezpečnostní politika se v této době profilovala jako maximálně zdrženlivá a němečtí představitelé se ze všech sil snažili nenarušit křehký status quo. Na tomto stanovisku nic nezměnil ani dlouhodobý tlak USA na převzetí větší míry spojeneckých závazků, který byl patrný po celá 80. léta.⁴

Po rozpadu východního bloku a po německém sjednocení nebylo jasné, jakým směrem se německá zahraniční politika vydá. Na scéně se najednou objevilo navenek silné, sebevědomé, sjednocené a politicky plně samostatné Německo. Jeho zahraniční směřování však bylo poznamenáno jistou zdrženlivostí, která byla na mezinárodní scéně interpretována jako „*strach z moci*“⁵, z čehož pak plyne jistá nejednoznačnost německé zahraniční politiky mezi lety 1990-1993. Tato nejasná pozice se ukázala především v souvislosti s válkou v Perském zálivu v roce 1991, které se SRN odmítla (v rámci široké mezinárodní koalice pod záštitou OSN) účastnit a raději byla ochotna uhradit velkou část nákladů spojených s touto operací. Tento postoj byl na mezinárodní scéně vnímán jako tzv. „*diplomacie šekové knížky*“⁶

---

¹ Ryjáček, s. 98

² V rozmezí let 1960 až 1994 se Bundeswehr podílel na 125 humanitárních misích.

³ Ryjáček, s. 91

⁴ Spolková bezpečnostní rada například v roce 1982 dvakrát zamítla operace Bundeswehru mimo teritorium NATO.

⁵ Ryjáček, s. 90

⁶ Prášil, s. 7

⁶ Tamtéž, s. 6

a u zahraničních partnerů SRN vyvolal značnou nedůvěru, kterou ještě příživilo samostatné vystupování Německa v souvislosti s uznáním Slovinska a Chorvatska v době rozpadu Jugoslávie v roce 1991.

Přelom v této politice nastal hlavně v návaznosti na násilnosti, které provázely rozpad Jugoslávie. Tuto změnu do jisté míry zapříčinila kritika zdrženlivé politiky Německa od jeho spojenců a stále naléhavější požadavky mezinárodního společenství na zapojení se Německa do řešení mezinárodních krizových situací. Od července 1992, kdy byli němečtí vojáci nasazeni v rámci zabezpečení jadranského pobřeží v rámci operace „*Sharp Guard*“, byl již patrný jistý posun v německém postoji. Dne 2. dubna 1993 spolková vláda rozhodla o možnosti nasazení Bundeswehru mimo území státu v rámci závazků SRN k NATO, EU a OSN. O nasazení mimo oblast NATO („*out of area*“) musel 12. července 1994 rozhodnout Spolkový ústavní soud, který takovému nasazení povolil s dodatkem, že musí sloužit k „*vytvoření a zajištění mírového a trvalého uspořádání v Evropě a mezi národy celého světa.*“⁷. Německo tímto krokem opustilo svou dosavadní v podstatě pasivní pozici a začalo se postupně zapojovat do vojenských akcí po celém světě pod mandátem OSN, NATO, Západoevropská unie nebo OBSE.

Změny na mezinárodní scéně po roce 1990 a sjednocení Německa se staly zásadními stimuly, které rozpoutaly diskusi o roli Německa v post-bipolárním světě. K tomuto tématu vzniklo mnoho teoretických konceptů, které posuzují SRN například jako mocnost středního řádu („*Mittelmacht*“), regionální mocnost („*Regionalmacht*“), ústřední evropskou velmoc („*Zentralmacht in Europa*“), obchodní stát („*Handelsstaat*“) či civilní mocnost („*Zivilmacht*“).⁸

Právě koncept civilní velmoci se často dává do souvislosti s Německem a Japonskem, konkrétně se zahraničně-bezpečnostní politikou obou zemí.⁹ Hlavním teoretikem konceptu civilní velmoci jsou Hans W. Maul, Sebastian Harnisch, Knut Kiste a další. Tato teorie pojednává o tzv. civilizování mezinárodní politiky. Toto civilizování spočívá v odstranění tradičních a do jisté míry nežádoucích prvků v mezinárodní politice, kterými jsou projevy násilí, autonomie a princip svépomoci. Civilní velmoc se sice nezříká použití násilí, považuje jej však za poslední možnost při řešení konfliktu. Tato teorie může sloužit jako jedno z možných vysvětlení pro chování SRN v průběhu studené války. Co se týče období

---

⁷ **Wolftrum**, s. 391

⁸ **Kříž**, s. 60

⁹ Tamtéž, s. 61

popisovaného v této práci, je otázkou, nakolik Německo zůstalo věrno tomuto konceptu v konfrontaci s výzvami nového tisíciletí.

Cílem této práce je především poukázat na změnu v německé zahraničně-bezpečnostní politice Německa od 90. let 20. století. Tohoto cíle by mělo být dosaženo výhradně detailním zmapováním míry zapojení německé armády do mezinárodního krizového dění mezi lety 1990 až 2009. V práci se zaměřím na mírové a bojové mise Bundeswehru s větším důrazem na operace na Balkáně a v Afghánistánu. Hodlám také v menší míře zmínit některá německá vnitropolitická dilemata, která byla nebo jsou spojena s vysláním německých vojáků do jednotlivých zahraničních operací. Vzhledem k rozsahu práce se nebudu podrobněji zabývat ryze zahraniční politikou SRN.

Při psaní práce jsem zvolil analýzu jednotlivých operací, které jsou rozčleněny podle výše zmíněných teritorií a také v již zmíněné časové posloupnosti na základě zkoumání primárních a sekundárních zdrojů.

Pro zvolené téma existuje poměrně široká škála primárních zdrojů, z důvodu aktuálnosti tématu však nejsou více zpracovány souhrnné publikace. K dispozici jsou většinou dizertační či habilitační práce a sborníky, jen některé ovšem v českém jazyce.

Jedním ze základních zdrojů, který jsem použil, je publikace „*Das parlamentarische Zustimmungsverfahren zum Auslandseinsatz der Bundeswehr in der Praxis*“ od Florianiana Schrödera. V této knize jsou podrobně popsány mise Bundeswehru od 90. let 20. století do roku 2003 a také parlamentní debaty a procesy schvalování týkající se nasazení německých vojáků v zahraničí. Publikace obsahuje také obsáhlý poznámkový aparát a seznam literatury.

Další cizojazyčná univerzitní práce se jmenuje „*Auf dem Weg zu einer „normalen“ Macht? Die Entsendung deutscher Streitkräfte in der Ära Schröder*“ od Martina Wagenera z roku 2004. Jak již napovídá název, jedná se o zhodnocení misí Bundeswehru v období vlády rudo-zelené koalice.

Velmi důležitým českým zdrojem je disertační práce Jana Ryjáčka z roku 2008 nesoucí název „*Spolkový sněm a nasazení ozbrojených sil v zahraničí*“. Zde je popsán rozhodovací proces německého parlamentu ve věci nasazení Bundeswehru v zahraničí, změna německé bezpečnostní politiky po roce 1990 i nejdůležitější mise německé armády do roku 2008. Dále zde autor pojednává o reformě Bundeswehru a německé bezpečnostní politice po roce 2001. Toto dílo je v českém prostředí jedinečné a bylo pro mne zdrojem mnoha zásadních informací.

Čtvrtou publikací je habilitační práce Petra Kříže z roku 2006 „*Konec Německa jako civilní velmoci? Německé vojenské operace za vlád rudo-zelené koalice v letech 1998-2005*“.

Autor zde podrobně analyzuje koncept „civilní velmoci“ v porovnání se zahraničně-bezpečnostní politikou Německa a misemi Bundeswehru.

Přínosným zdrojem informací jsou také oficiální webové stránky např. NATO, OSN, EU a dalších mezinárodních organizací, kde jsou dohledatelná např. plná znění smluv, statistiky a podrobné informace o operacích. Je nutné zmínit i oficiální stránky Bundeswehru, které obsahují dobře dostupné základní informace o německých ozbrojených silách.

Práci jsem rozdělil do čtyř kapitol, přičemž v úvodu stručně zmiňuji vývoj německé zahraničně-bezpečnostní politiky a dále krátce uvádím některé teoretické koncepty, které posuzují chování SRN na mezinárodním scéně. V první kapitole popisuji situaci německé armády od sjednocení do dnešní doby, její reformu a redefinici jejích úkolů. Jádrem práce je analýza jednotlivých misí Bundeswehru a společně s ní jsou v textu zahrnuty krátké exkurzy do konfliktů, ve kterých se německá armáda angažovala. Druhá kapitola pojednává o misích na Balkáně, třetí pak o misích ISAF a Enduring Freedom v Afghánistánu a všeobecně ve válce proti terorismu. Poslední, čtvrtá kapitola se věnuje misím v ostatních částech světa, především však v Africe a na Blízkém východě.

1. Bundeswehr po roce 1990

Německá spolková obrana neboli Bundeswehr vznikla v roce 1955. V průběhu studené války byla jejím cílem v první řadě teritoriální obrana území Spolkové republiky Německo. Po konci bipolárního napětí mezi soupeřícími bloky bylo jasné, že bude potřeba přehodnotit dosavadní zahraničně-bezpečnostní politiku SRN a zahájit s tím související reformu německé branné moci. Objevila se nová ohrožení, která nutí armády NATO a EU k revizi dosavadních strategií. Řešení nových krizí vyžaduje síly rychlé reakce s možností jejich postupného doplňování, je-li to potřeba. Tyto krize se většinou odehrávají mimo teritorium NATO nebo EU, ale jejich případné neřešení může mít nežádoucí dopady na jednotlivé státy euroatlantického prostoru.

V roce 1990 čítal Bundeswehr cca 583 000 vojáků, byla však naplánována redukce zhruba na 370 000 vojáků, aby počty německé armády odpovídaly „*Smlouvě o konvenčních ozbrojených silách v Evropě*“. Do Bundeswehru bylo po sjednocení Německa nutno začlenit i některé kapacity z bývalé armády Německé demokratické republiky „*Nationale Volksarmee*“ (NVA). V polovině 90. let tedy proběhly dílčí reformy a snížení stavu německé armády, s příchodem nového století a s novými bezpečnostními požadavky však bylo stále více jasné, že reforma bude muset nabýt zásadnější podoby. Silí také spojenecké tlaky na větší participaci Bundeswehru v zahraničních operacích. V mnoha případech se německá armáda dostala na hranici svých kapacit a tím vznikala obava, že by Německo nemohlo dostát svým spojeneckým závazkům.¹⁰ Tuto skutečnost si uvědomili zástupci většiny německých politických stran. V roce 1999 vznikla tzv. Weizsäckerova komise¹¹, která analyzovala bezpečnostní rizika SRN a předložila výsledná doporučení. Reforma byla odstartována v roce 2000 za vlády rudo-zelené koalice kancléře Gerharda Schrödera a zodpovídal za ni jeho stranický kolega na postu ministra obrany Rudolf Scharping.

Počítalo se s redukcí počtu vojáků na 282 000, z čehož 77 000 míst mělo být vyhrazeno pro vojáky základní služby.¹² Ačkoli nebylo upuštěno od konceptu teritoriální obrany, došlo k výraznému posílení sil krizové reakce, tzn. vojsk schopných operovat mimo teritorium Německa nebo NATO. Pro síly rychlé reakce bylo vyčleněno cca 150 000 vojáků, pro teritoriální obranu 105 000 vojáků, čímž se teritoriální obrana státu stala až druhým základním úkolem Bundeswehru. Základní vojenská služba zrušena nebyla, došlo však

---

¹⁰ **Handl, V.:** *Reforma Bundeswehru, obtížné zadání pro německou politiku*, Mezinárodní politika, Ústav mezinárodních vztahů, Praha 2001, č. 2, s. 22

¹¹ Vedl ji bývalý spolkový prezident Richard von Weizsäcker.

¹² **Kříž, Z.:** *Nový směr reformy německé armády*, Mezinárodní politika, Ústav mezinárodních vztahů, Praha, 2005, č. 1, s. 25

k jejímu zkrácení na 9 měsíců a počet branců byl významně redukován. Naplánována byla redukce počtu těžkých zbraňových systémů na úkor zefektivnění transportní a logistické podpory, systému řízení a průzkumných kapacit.

Velkým problémem se ukázala být finanční náročnost reformy, což byl hlavní důvod, proč byla označena za nereálnou. Navíc přišel další stimul v podobě 11. září 2001, který jasně ukázal nutnost boje proti celosvětovému terorismu a s tím spojenou zásadní změnu dosavadní bezpečnostní strategie západního světa. Neúspěch tohoto reformního pokusu vedl k odvolání ministra Scharpinga a jeho nástupcem se stal Peter Struck také z SPD, který v roce 2006 představil novou reformu, kterou hodlal dát Bundeswehru jasný směr.¹³

Hlavním bodem byla změna úkolů německé armády, která v budoucnu nemá primárně bránit území Německa a jeho spojenců, ale má být schopná nasazení („*Armee im Einsatz*“) v podstatě kdekoli na světě. Armáda má být nově rozdělena do tří částí. První mají tvořit intervenční síly („*Eingreifkräfte*“) o síle 35 000 vojáků, které budou schopny rychlého a krátkého zásahu. Druhou částí mají být stabilizační síly („*Stabilisationkräfte*“) o síle 70 000 vojáků. Třetí část o síle 147 000 mají tvořit tzv. podpůrné síly („*Unterstützungskräfte*“). Z výše uvedených částí jsou ještě vyčleněny kapacity pro síly rychlé reakce NATO („*NATO Responce Force*“), mise EU a OSN.¹⁵ Reforma Bundeswehru má být ukončena v roce 2010. K dubnu 2010 má Bundeswehr cca 254 000 vojáků, z toho 188 000 profesionálů, 28 000 dobrovolných dělesloužících vojáků a 38 000 vojáků základní služby¹⁶, což početně v podstatě odpovídá cílům reformy.

Problémem Bundeswehru zůstávají finance. V roce 2009 byly vyčleněny výdaje na obranu ve výši 31,1 mld. euro, což odpovídá 1,2 % HDP.¹⁷ Přitom NATO požaduje minimální výdaje na obranu ve výši 2 % HDP.

---

¹³ Ryjáček, s. 179

¹⁴ Pro stabilizační mise typu KFOR.

¹⁵ Ryjáček, s. 180

¹⁶ **Die Stärke der Bundeswehr**, Bundeswehr, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.bundeswehr.de/portal/a/bwde/kcxml/04_Sj9SPykssy0xPLMnMz0vM0Y_QjzKLd443cTQCSYG_YxgEhpEwsaCUVH1fj_zcVH1v_QD9gtylckdHRUUATI3qcg!!/delta/base64xml/L3dJdyEvd0ZNQUFzQU_MvNEIVRS82X0NfNENM

¹⁷ **Tagesschau.de**, *Bundeshaushalt 2009*, 30. dubna 2010, dostupné na http://service.tagesschau.de/infografik/deutschlandtrend/index.shtml?Haushalt_2009

2. Balkánské operace Bundeswehru

Historicky nemělo Německo na Balkáně žádné větší zájmy. To lze příkladně doložit Bismarckovým výrokem: „*Balkán mi nestojí za život ani jednoho pomoránského granátníka.*“¹⁸ Za první světové války se zde Němci angažovali v rámci pomoci slabšímu rakouskému spojenci a za druhé světové války Hitler také původně nepočítal s dobýváním tohoto území, protože mělo spadat do sféry vlivu jeho italského spojence. Avšak slabost Itálie přinutila nacistické Německo angažovat se i v této části evropského kontinentu a to konkrétně v Řecku a následně i v Jugoslávii, kde tehdy padla proněmecká vláda. Následná nacistická okupace tohoto území a způsob jejího provedení však vyvolala obrovskou vlnu odporu a zanechala v myslech tamních obyvatel negativní konotace, které se mohou objevovat i v dnešní době.

Německá zahraniční politika se počátkem 90. let velmi intenzivně zajímala o vnitropolitický vývoj v Jugoslávii a varovala před možným konfliktem, byla však vázána svou výše zmíněnou historickou angažovaností, a proto jednala koordinovaně v rámci Evropského společenství, OSN nebo NATO právě proto, aby nebyly oživeny staré nežádoucí reminiscence.

2.1 Rozpad Jugoslávie

Za vlády Josipa Broz-Tita se národnostní třenice mezi jednotlivými národy Jugoslávie dařilo tlumit a Titova vláda by se dala charakterizovat jako období stability a relativní prosperity. V rámci snahy o spravedlivé řízení země vzniklo „*Předsednictvo federace*“ a ve funkci jeho předsedy se pravidelně po roce střídali politici z jednotlivých svazových zemí Jugoslávie. Tento stav vydržel až do Titovy smrti v roce 1980. Zhruba od poloviny 80. let začaly sílit národnostní rozpory uvnitř státu doprovázené ekonomickou stagnací. Neshody vedly ke krachu v jednání o novém federativním uspořádání a následně se od Jugoslávie začaly oddělovat jednotlivé federativní republiky. Jako první se po desetidenní válce s jugoslávskou armádou oddělilo Slovinsko. Dále se od Jugoslávie chtělo oddělit Chorvatsko. Vzniklý válečný konflikt probíhal v letech 1991-1995. Bosnu a Hercegovinu si plánovali rozdělit mezi sebe Srbsko a Chorvatsko, což však nehodlali přijmout místní muslimové- „*Bosňáci*“ a propukl tak další konflikt, který trval v rozmezí let 1992-1995. V září 1991 deklarovala nezávislost Makedonie, která se do žádného konfliktu nezapojila, a její oddělení

---

¹⁸ Erb, S.: *German Foreign Policy: Navigating and New Era*, Lynne Rienner Publishers, 2003, 155 s.

od Jugoslávie proběhlo v klidu. V květnu 2003 proběhlo v Černé hoře referendum, ve kterém se občané těsnou většinou vyslovili pro svrchovanost země. Nezávislost byla vyhlášena 3. června 2006¹⁹.

2.1.1 Sharp Guard

Tato operace byla pro německou armádu první vojenskou misí, která nesloužila primárně humanitárním účelům. Z rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN č. 713 z 25. září 1991 a č. 757 z 30. května 1992²⁰ bylo na tehdejší „*Federativní republiku Jugoslávie*“ uvaleno obchodní embargo, které zakazovalo obchodování se zbraněmi a zbraňovými systémy. Jednalo se o námořní a leteckou operaci, kterou zaštiťovalo NATO (operace „*Maritime Guard*“) a ZEU²¹ (operace „*Sharp Fence*“) právě na základě již zmíněné rezoluce OSN rozhodnutím obou těchto organizací z 10. července 1992. Spolková vláda v návaznosti na výzvu orgánů NATO a OSN rozhodla 15. července 1992 o nasazení letounů typu AWACS („*Airborne Warning and Control System*“) a dvou bojových lodí německého námořnictva, konkrétně torpédoborce *Bayern* a fregaty *Niedersachsen*.²² Celkově bylo spojeneckými námořními silami prohledáno kolem 6000 lodí a 1500 jich bylo eskortováno do přístavu k důkladné kontrole, toto vše během 20 000 plaveb a 7000 letů spojeneckých leteckých a námořních sil.²³ Operace byla oficiálně ukončena 1. října 1996.

2.2 Občanská válka v Bosně a Hercegovině

Válka v Bosně a Hercegovině v letech 1992 – 1995 byla nejkrvavější a nejničivější z balkánských konfliktů 90. let, a to zejména kvůli etnické různorodosti země. Na začátku konfliktu se spojili bosenští Chorvati a Bosňáci a v jejich čele stanul Alija Izetbegović, naopak Srbové vyhlásili tzv. „*Republiku srbskou*“, jejímž prezidentem se stal Radovan Karadžić. Zároveň se do bojů zapojila regulérní chorvatská i jugoslávská armáda. Vzhledem k hornatému charakteru země probíhaly boje o jednotlivé důležité výšiny a města. Během bojů docházelo na obou stranách k masovým vraždám a etnickým čistkám, z nichž nejznámější je

¹⁹ Šlachta, M.: *Ohniska napětí ve světě*, Kartografie Praha, Praha 2007, s. 28

²⁰ Rezoluce RB OSN č. 713, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/596/49/IMG/NR059649.pdf?OpenElement>
Rezoluce RB OSN č. 757, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/011/16/IMG/NR001116.pdf?OpenElement>

²¹ **Západoevropská unie/WEU** (*West European Union*): Západoevropské vojensko-politické uskupení vycházející z Bruselského paktu z roku 1954. V roce 2000 na summitu v Nice začleněno do EU.

²² Schröder, s. 40

²³ **Global Security**, *Operation Sharp Guard*, 9. května 2009, dostupné na http://www.globalsecurity.org/military/ops/sharp_guard.htm

masakr v Srebrenici. V průběhu války uzavíral koalice každý s každým podle toho, jak se to které straně právě hodilo. Válku ukončila *Daytonská mírová dohoda* ujednaná v prosinci 1995 zástupci Srbska, Chorvatska a Bosny a Hercegoviny.

2.2.1 Deny Flight

Na základě rezoluce RB OSN č. 781 z 9. října 1992²⁴ bylo rozhodnuto vyčlenit letecké prostředky v rámci NATO na ochranu mírových jednotek UNPROFOR a dále na základě rezoluce RB OSN č. 816 z 31. března 1993 zajistit dodržování zákazu letů nad oblastí Bosny a Hercegoviny. Na celé operaci se podílelo dvanáct států NATO včetně Německa, které v souladu s rozhodnutím spolkové vlády z 2. dubna 1993 vyslalo do této operace čtrnáct bojových letounů typu Tornado k zajištění bezletové zóny nad oblastí. Letouny byly umístěny na italském letišti Piacenza, odkud prováděly hlídkové lety a kontrolovaly případné narušování bezletové zóny. Co do počtu mužů vyslal Bundeswehr do této operace 484 pilotů a příslušníků pozemního personálu.

Celkově provedly letouny NATO v rámci ochrany bezletové zóny 23 021 letů v průběhu 983 dní.²⁵ Operace „*Deny Flight*“ se však dělila na více částí. Kromě ochrany bezletové zóny a ochrany vojsk UNPROFOR se jednalo také o útoky na vojenské cíle bosenských Srbů pod vedením Radka Mladiće, které vyvolaly třenice mezi představiteli OSN a NATO, jelikož bosenští Srbové brali vojáky pod mandátem OSN jako rukojmí.²⁶ Této bojové části operace se však jednotky německého vojenského letectva nezúčastnily. Celá operace oficiálně skončila 20. prosince 1995.

2.2.2 Determined Effort a Deliberate Force

Rada bezpečnosti OSN dala v únoru 1992 v reakci na eskalaci násilí v Bosně a Hercegovině souhlas k vyslání mírových sborů UNPROFOR ke stabilizaci situace.²⁷ Postupem času se však ukázalo, že mandát mírových sborů je velmi slabý a že tyto sbory nejsou schopny garantovat ochranu civilistů a v některých případech ani vlastních vojáků. Proto byla v červnu 1995 schválena mise „*Determined Effort*“ na ochranu a postupnou evakuaci jednotek UNPROFOR, které se účastnila i německá armáda a to konkrétně

---

24 **Rezoluce RB OSN č. 781**, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N92/491/64/IMG/N9249164.pdf?OpenElement>

25 **Schröder**, s. 41

26 **Ryjáček**, s. 130

27 **Rezoluce OSN č. 743**, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/011/02/IMG/NR001102.pdf?OpenElement>

dopravními letouny, letouny Tornado a sanitními jednotkami.²⁸ Debata na půdě německého parlamentu o schválení mise však byla velmi ostrá a opozice (SPD a Zelení) i po několikahodinové debatě hlasovala proti. Hlavním důvodem bylo možné zapojení letadel Tornado do přímých bojových akcí.

V červenci 1995 bosensko-srbské síly zaútočily na tzv. „bezpečné oblasti“ pod kontrolou mezinárodních sil v oblastech Zepa, Bihać a Sarajevo. Na začátku srpna se do bojů zapojila i chorvatská armáda. Přibližně ve dnech kolem 13. července 1995 docházelo v bosenské Srebrenici, kterou měli chránit nizozemští vojáci UNPROFOR k masakrům muslimského obyvatelstva ze strany jednotek bosenských Srbů. Tento incident a následná eskalace bojů donutily NATO k zásahu v rámci operace „*Deliberate Force*“. Zásah byl prováděn především leteckými útoky na kasárna, velitelská stanoviště, protiletecké komplexy a muniční sklady bosensko-srbské armády. Také tohoto nasazení se účastnila německá Luftwaffe se stroji Tornado²⁹. Právě razantní postup sil NATO donutil zástupce všech znesvářených stran konfliktu ke společnému jednání se zástupci mezinárodní koalice, což vedlo k ukončení bojů.

2.2.3 Joint Endeavour/IFOR

Jednání v Ohiu vedla k uzavření tzv. „*Daytonské dohody*“, která byla oficiálně podepsána v Paříži 14. prosince 1995.³⁰ Na základně této dohody a rezoluce RB OSN č. 1031 z 15. prosince 1995³¹ byl ustanoven nový kontingent IFOR („*Implementation force*“) jako náhrada za jednotky UNPROFOR. Jednotky IFOR čítaly okolo 60 000 vojáků NATO i ostatních spojenců a jejich velení podléhalo poprvé přímo velení NATO. Bundeswehr se na misi podílel nasazením pozemních transportních kapacit, ženijních vojsk, leteckých transportních kapacit a sanitních oddílů, přičemž operoval převážně z chorvatského území. Němečtí vojáci v Bosně a Hercegovině opravovali mosty a silnice, ošetřovali zraněné a nemocné a zásobovali britské a francouzské kontingenty nasazené v nárazníkových pásmech. Celkově čítala německá vojenská účast v této operaci přibližně 4000 vojáků.³² Operace skončila 19. prosince 1996.

Pro vyslání kontingentu IFOR hlasovali tentokrát i opoziční sociální demokraté (SPD),

---

²⁸ Schröder, s. 50

²⁹ Německá „*Tornáda*“ předtím působila v rámci operace *Determined Effort*.

Tamtéž, s. 50

³⁰ **Středoevropské politické studie**, *Daytonská mírová smlouva a její uvedení do života*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=275>

³¹ Schröder, s. 56

³² Ryjáček, s. 132

patrně značně šokováni událostmi v Srebrenici. Je nutno zdůraznit, že mise IFOR prolomila tabu ohledně nasazení německých vojáků na území, které byly v průběhu 2. světové války Německem okupovány, což bylo v předcházejících desetiletích pro německou společnost a politickou reprezentaci naprosto nepřijatelné.

2.2.4 SFOR („*Stabilisation Force*“)

Po skončení operace IFOR, která zajistila základní dodržování míru v Bosně a Hercegovině bylo rozhodnuto rezolucí RB OSN č. 1088 z 12. prosince 1996³³ o vytvoření nové operace nesoucí název SFOR. Tato mise měla zajistit stabilitu a podmínky pro postupnou rekonstrukci regionu. Celkově měl kontingent SFOR jen asi 32 000 vojáků, což je zhruba polovina předcházejícího kontingentu IFOR. Mise SFOR byla v průběhu svého trvání mezi lety 1996-2004 rozdělena na tzv. SFOR I. („*Joint Guard*“) a SFOR II. („*Joint Forge*“) ³⁴.

Bundeswehr se účastnil obou částí mise SFOR a to vždy se zhruba 3000 vojáky.³⁵ Němečtí vojáci zde plnili tentokrát nejenom podpůrné úkoly pro spojenecká vojska, ale účastnili se ochranných a průzkumných misí s účastí pozemního vojska i letectva, dále Bundeswehr již tradičně poskytoval své transportní, sanitní a ženiijní kapacity a v neposlední řadě také lodě k průzkumným operacím na pobřeží.

Operace SFOR skončila 2. prosince 2004 a navázala na ni operace „*Althea*“³⁶, která spadá pod síly Evropské unie EUFOR. Tato operace má v Bosně a Hercegovině za úkol zachovat bezpečí a mír, potírat organizovaný zločin a podporovat evropský integrační proces. Mise Althea se nyní účastní asi 2200 vojáků z 25 států včetně Německa, které zde má okolo stovky vojáků³⁷.

2.3 Chorvatská válka za nezávislost

Válka v Chorvatsku se rozhořela po narůstajících konfliktech Chorvatů s místními Srby, kteří v květnu 1991 vyhlásili tzv. „*Republiku Srbská krajina*“ jako samostatnou republiku v rámci Jugoslávie. Když se na stranu Srbů přidala i jugoslávská armáda, zasadil se chorvatský

³³ **Rezoluce RB OSN č. 1088**, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N97/026/19/PDF/N9702619.pdf?OpenElement>

³⁴ **NATO**, *History of the NATO-led Stabilisation Force (SFOR) in Bosnia and Herzegovina*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.nato.int/sfor/docu/d981116a.htm>

³⁵ Spolkový sněm, který obě mise schválil 16. prosince 1996 a následně 19. června 1998 určil maximální počet vojáků Bundeswehru na 3000 (+ 300 jako maximální navýšení).

Ryjáček, s. 133

³⁶ **EUFOR**, *Operation Althea in Bosnia and Herzegovina*, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.euforbih.org/eufor/index.php?option=com_content&task=view&id=59&Itemid=1

³⁷ **EUFOR**, *Troop Strength*; 30. dubna 2010; dostupné na http://www.euforbih.org/eufor/index.php?option=com_content&task=view&id=145&Itemid=62

prezident Franjo Tudjman o vyhlášení nezávislosti Chorvatska v červnu 1991, což se vlastně rovnalo vyhlášení války Jugoslávii. Konflikt probíhal v letech 1991-1995 a vyžádal si na 20 000 obětí. Zároveň bylo ze svých domovů vyhnáno 220 000 Chorvatů a 300 000 Srbů.³⁸ Paralelně s chorvatskou válkou za nezávislost probíhala válka o Bosnu a Hercegovinu, kde se angažovala i chorvatská armáda. K uklidnění poměrů a stabilizaci hranic Chorvatska i okolních států přispěla až Daytonská dohoda.

2.3.1 UNTAES

V návaznosti na akci „*Bouře*“ chorvatských bezpečnostních složek ve Slavonii odsouhlasila RB OSN 15. ledna 1996³⁹ nasazení mírových jednotek UNTAES („*United Nations Transitional Administration in Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium*“) k demilitarizaci oblasti, kontrole návratu uprchlíků a dodržování ujednané mírové smlouvy z Erdutu mezi chorvatskou vládou a místními Srby.⁴⁰ Misi vykonávalo 5561 vojáků, 457 policistů, 95 vojenských pozorovatelů a nezjištěný počet civilních pracovníků z 36 zemí světa.⁴¹ Německá armáda se na této operaci podílela lékařským vybavením a letouny Tornado. Mise byla ukončena 15. ledna 1998.

2.4 Nepokoje v Albánii

Po rozpadu sovětského bloku a pádu komunistických režimů ve střední a východní Evropě začala sílit opozice i v komunistické Albánii. K prvním svobodným volbám zde došlo v dubnu 1991, zemi ale stabilitu nepřinesly. Až do konce 90. let byla země zmítána korupcí, rostoucí zločinností a vysokou nezaměstnaností. Mezi lety 1996 a 1997 navíc došlo ke krachu několika fondů, kde měl velký počet obyvatel uložen značnou část úspor, což vyvolalo obrovské nepokoje, které musela potlačovat armáda. Situace se v Albánii stabilizovala až s příchodem nového tisíciletí.

---

³⁸ Asi 200 000 Srbů bylo vyhnáno v rámci operace *Bouře*, kdy chorvatská armáda rychle obsadila západní Slavonii. Postupu do zbytku Slavonie zabránil až tlak USA.
Amnesty International, *Croatia: Operation "Storm" - still no justice ten years on*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR64/002/2005/en/46184632-d4c3-11dd-8a23-d58a49c0d652/eur640022005en.html>

³⁹ **Rezoluce RB OSN č. 1037**, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N96/007/55/PDF/N9600755.pdf?OpenElement>

⁴⁰ **Schröder**, s. 60

⁴¹ **UNTAES**, *Facts and Figures*, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/co_mission/untaes_p.htm

2.4.1 Operace Libelle

Jak jsem již nastínil výše, bezpečnostní a politická situace se v Albánii vyostřila s příchodem roku 1997. Občanské nepokoje začaly na jihu země a šířily se na sever a do hlavního města Tirany. Albánská vláda od 13. března 1997⁴² prakticky neměla kontrolu nad děním v zemi a situace se stávala čím dál nebezpečnější hlavně pro cizí státní příslušníky. Jako první evakuovaly své občany americké a italské jednotky působící na Balkáně. Německý kancléř Kohl a ministr obrany Rühle rozhodli neprodleně o evakuaci civilních osob z německé ambasády, a to bez schválení parlamentem a poprvé tak využili možnosti nechat si vojenský zásah schválit zpětně, vyžaduje-li to naléhavost situace. Operace se zúčastnili vojáci Bundeswehru ze základny v Dubrovniku nasazení v rámci mise SFOR. Konkrétně bylo vyčleněno 5 těžkých transportních helikoptér CH-53 G, fregata „*Niedersachsen*“⁴³ a 89 vojáků, kteří 14. března přistáli nedaleko Tirany a po vytvoření obranného perimetru zajistili nástup evakuovaných civilistů několika národností do helikoptér. Nutno dodat, že se tak dělo za palby vedené na německé vojáky i civilisty. Během operace byl pouze lehce poškozen jeden z vrtulníků.

2.5 Občanská válka v Kosovu

Soužití Albánců a Srbů v této bývalé jugoslávské provincii bylo provázáno napětím po celou historii. V roce 1974 získalo Kosovo v rámci Jugoslávie rozsáhlou autonomii, a to jak politickou, tak kulturní. Tato však byla koncem 80. let po nástupu prezidenta Miloševiče zrušena. Kosovští Albánci začali bojkotovat jugoslávské úřady a vytvářeli si paralelní ilegální instituce, v jejichž čele stanula „*Demokratická liga Kosova*“ (LDK) s hlavním představitelem Ibrahimem Rugovou.⁴⁴ Do roku 1995 zvolili Albánci vyčkávací taktiku, protože jakákoli akce by znamenala tvrdý protiúder jugoslávské armády. Důležitým mezníkem se pro kosovské Albánce stala Daytonská dohoda, která vůbec nepočítala se statutem Kosova a způsobila hlubokou deziluzi místního albánského obyvatelstva, kterou podpořila i zhoršující se životní úroveň a rostoucí nezaměstnanost. Pozice LDK byla oslabena a mnozí dospěli k přesvědčení, že mírovou cestou se ničeho nedocílí. V roce 1996 tak dosud neznámá „*Kosovská osvobozená armáda*“ (UCK) zahájila ozbrojené útoky proti srbským úřadům a policejním

---

⁴² Ryjáček, s. 134

⁴³ Fregata se do akce přímo nezapojila, byla pouze v pohotovosti u Albánských břehů.

⁴⁴ Girgle, s. 72

stanicím, od roku 1998 pak vypukla regulérní občanská válka.⁴⁵ Milošević nejprve s nasazením armády váhal, ale poté, co 23. března 1998 americký vyslanec pro Balkán Robert Gelbart označil UCK za „*nepochybně teroristickou organizaci*“⁴⁶, rozhodl se zasáhnout. Boje na obou stranách konfliktu provázely masakry a etnické čistky, z domovů prchaly statisíce lidí. Dne 13. října 1998 dostal Milošević od OSN a NATO čtyřdenní ultimátum na zastavení bojů, stažení bezpečnostních oddílů a rozmístění pozorovatelů OBSE pod pohrůžkou letecké akce NATO.⁴⁷ Milošević návrh přijal a většinu jednotek stáhl za hranice Kosova. Toho však zneužila UCK, která se pomocí násilí stala hlavní politicko-vojenskou reprezentací kosovských Albánců a po jejím přezbrojení a reorganizaci opět začala s ozbrojenými akcemi, na které v prosinci 1998 Srbové odpověděli další ofenzivou. V průběhu února a března se pod záštitou mezinárodního společenství sešli představitelé obou stran v Rambouillet, jednání však byla bezvýsledná⁴⁸. Srbové navíc zahájili další ofenzivu v Kosovu, která přiměla NATO k bombardování Jugoslávie, které trvalo 78 dní.

2.5.1 Joint Guarantor a Eagle Eye

Po výše zmíněném přistoupení Miloševiče na ultimátum NATO a na základě rezoluce RB OSN č. 1203 z 24. října 1998 bylo rozhodnuto o rozmístění asi 2000 pozorovatelů OBSE v Kosovu. V důsledku napjaté situace byl zároveň vypracován plán evakuace mise. Bundeswehr se na misi, která nesla název „*Joint Guarantor*“, podílel asi 250 vojáky. K dispozici byly také sanitní a přepravní kapacity a letouny typu AWACS.⁴⁹ Pozorovatelé z Kosova odešli kvůli útoku NATO na Jugoslávii v březnu 1999, plán evakuace se tedy uskutečnit nemusel. V pohotovosti pro nasazení pak byli až do června 1999.⁵⁰

Společně s misí Joint Guarantor probíhala čistě letecká pozorovací mise pod názvem „*Eagle Eye*“. Mise byla ustanovena kvůli kontrole plnění rezolucí RB OSN č. 1160 a 1199⁵¹ na základě rezoluce č. 1203. Mise zahrnovala asi 350 vojáků Bundeswehru, počítáme-li k ní i pozemní jednotky připravené k zásahu dislokované v Makedonii, dále námořní jednotky a transportní letadla. Hlavní roli zde hrály letouny typu AWACS. Tato operace byla v podstatě

---

⁴⁵ Tamtéž, s. 90

⁴⁶ Tamtéž, s. 98

⁴⁷ Tamtéž, s. 104

Operace by proběhla na základě tzv. aktivačního rozkazu (*NATO Activation Order-ATCORD*).

⁴⁸ **Girgle, P.**: Kosovo, s. 106

⁴⁹ **Schröder**; 84

⁵⁰ Tamtéž, s. 84

⁵¹ Rezoluce zahrnovaly klid zbraní a zákaz obchodu se zbraněmi.

vzdušnou verzí operace Joint Guarantor a ukončena byla několik týdnů po zastavení bombardovacích operací nad Jugoslávií 2. července 1999.⁵²

2.5.2 Allied Force

Srbská strana neratifikovala smlouvu z Rambouillet⁵³ mimo jiné také kvůli části smlouvy známé jako „Appendix B“⁵⁴, která dávala vojskům NATO možnost neomezeného pohybu po celém území Federativní republiky Jugoslávie, což by byl v praxi výrazný zásah do jugoslávské státní suverenity. Dne 19. března 1999 zahájily srbské bezpečnostní jednotky další operaci za účelem upevnění své moci na území Kosova, kterou provázely masakry civilního obyvatelstva a stále narůstající počet uprchlíků. Mluví se asi o 4000 zabitých a 1,4 milionu uprchlíků.⁵⁵ Na základě těchto skutečností zahájily letecké síly NATO již dříve připravenou bombardovací operaci proti Jugoslávii pod názvem Allied Force. Nutno podotknout, že se tak stalo bez mandátu OSN.

Spolková vláda schválila nasazení svých sil na základě již zmíněného aktivačního zákona 12. října 1998. Spolkový sněm tento akt schválil také, avšak v té době se nacházel v období mezi volbami a ustavující schůzí nového parlamentu. Tento krok vyvolal diskusi, měl-li Bundestag tehdy schvalovací pravomoc pro tuto záležitost.⁵⁶

Německá armáda se na této operaci podílela zhruba 500 vojáky. Konkrétně bylo nasazeno 14 letounů ECR-Tornado („*Electronic Combat/Reconnaissance*“), dále transportní letouny a průzkumné letouny systému AWACS. V pohotovosti byly také německé jednotky v rámci operace SFOR. Celkem byly letouny Tornado nasazeny asi v 500 případech, konkrétně při ničení srbských protiletadlových stanovišť.⁵⁷

Německo bylo znovu⁵⁸ postaveno tváří v tvář rozhodnutí mezi rezignací na použití vojenské síly a účasti na bojové misi, jenž je vedena ve snaze zabránit genocidě a na ochranu lidských práv. V tomto případě se navíc jednalo o misi s nejasným mezinárodním postavením, jelikož probíhala mimo rámec rezolucí OSN. Nasazením svých vojáků do bojové mise se

---

⁵² Schröder, s. 82

⁵³ Jednalo se o smlouvu vypracovanou zástupci NATO, jež byla předložena srbské a kosovsko-albánské straně na pařížském jednání v průběhu února a března 1999.

⁵⁴ US State Department; *Rambouillet Agreement*; 30. dubna 2010; dostupné na http://www.state.gov/www/regions/eur/ksvo_rambouillet_text.html

⁵⁵ Schröder, s. 74

⁵⁶ Ryjáček, s. 138

⁵⁷ Německá letadla hlavně zjišťovala pozice nepřítele a informace o nich předávala dále. Tamtéž, s. 75

⁵⁸ V Bosně a Hercegovině v rámci IFOR a SFOR byly německé jednotky nasazeny jen k podpoře a transportu, jednalo se však o mise bojové.

německá armáda znovu stala instrumentem zahraniční a bezpečnostní politiky, nutno však dodat, že v ryzě multilaterálním rámci. Tento posun pochopitelně vyvolal silné vnitropolitické pnutí, na kancléře bylo dokonce podáno trestní oznámení kvůli přípravě a provádění útočné války. Na mezinárodní úrovni však Německo získalo svou participací větší prestiž.⁵⁹

2.5.3 KFOR („Kosovo Force“)

Po stažení srbských sil z Kosova a oficiálním ukončení letecké bombardovací operace NATO Allied Force 10. června 1999 rozhodla RB OSN rezolucí č. 1244⁶⁰ o nasazení mezinárodních ochranných jednotek KFOR k zajištění míru a stability v oblasti. Jednotky KFOR přímo podléhají velení mise OSN v Kosovu UNMIK („United Nations Mission in Kosovo“). První vojáci KFOR přišli do Kosova 12. června 1999, do 20. června se stáhly veškeré srbské jednotky.⁶¹ Hlavními cíli mise bylo zajištění dodržování schválených rezolucí, podpora mezinárodních humanitárních aktivit, návrat vyhnanců a uprchlíků, odzbrojení UCK a podpora mise UNMIK (výcvik policistů). Celkově měl kontingent v roce 1999 asi 50 000 vojáků z 39 zemí NATO a jejich partnerů.

Německý parlament rozhodl o nasazení kontingentu hlasováním z 12. června 1999 a to drtivou většinou. Mandát byl omezen na jeden rok a maximální počet nasazených vojáků byl stanoven na 8500, tento počet však nebyl nikdy naplněn. Nejvíce bylo v rámci KFOR nasazeno 4400 vojáků Bundeswehru, a to právě na začátku operace v roce 1999. Němečtí vojáci se na misi podíleli tankovými a pěchotními jednotkami, ženijními jednotkami, transportními letadly, letouny ECR-Tornado a sanitními oddíly.⁶² Mandáty německých vojáků se každoročně prodlužují vždy o 12 měsíců. V roce 2010 má Německo v Kosovu cca 1500 vojáků v jižní části země, kde působí ve spolupráci s Rakouskem, Švýcarskem, Bulharskem a Tureckem.⁶³

Je nutné zdůraznit, že mise KFOR stále probíhá a k únoru 2010 čítala 9923 vojáků. Jednostranné vyhlášení Republiky Kosovo ze dne 17. února 2008 bezpečnostní situaci v zemi také nezlepšilo. Nezaměstnanost se zde v roce 2008 pohybovala mezi 30-40%, 37% lidí žije pod hranicí chudoby, tzn. méně než 2 USD/den.⁶⁴ Dalšími problémy jsou korupce, která brzdí zahraniční investice, organizovaný zločin a napětí mezi většinovými Albánci a ostatními

⁵⁹ Ryjáček, s. 139

⁶⁰ Rezoluce RB OSN č. 1244, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/172/89/PDF/N9917289.pdf?OpenElement>

⁶¹ Schröder, s. 87

⁶² Tamtéž, s. 87

⁶³ NATO, KFOR, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.nato.int/kfor/>

⁶⁴ Euroskop, Mezinárodní měnový fond uznal Kosovo, zváží jeho členství, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.euroskop.cz/38/1488/clanek/mezinarodni-menovy-fond-uznal-kosovo-zvazi-jeho-clenstvi/>

etniky, převážně Srby. Země je také de facto rozdělená na většinovou albánskou část a malou severní část v okolí Kosovské Mitrovice obývanou Srby. Nárazníkovou zónu zajišťují vojáci KFOR. Misi pod patronací OSN UNMIK od 9. prosince 2008 postupně nahrazuje mise Evropské unie EULEX („*The European Union Rule of Law Mission in Kosovo*“), která má zajišťovat stabilitu, rozvoj demokracie a boj s organizovaným zločinem. Mise disponuje asi 2000 úředníky, policisty, celníky atd.⁶⁵

2.5.4 Allied Harbour (AFOR)-Makedonie, Albánie

V důsledku konfliktu v Kosovu docházelo k vyhánění nebo útěkům velkých počtů obyvatel. Většinou se jednalo o kosovské Albánce, kteří se uchýlovali do sousední Makedonie nebo Albánie. Když počet utečenců čítal desetitisíce až statisíce osob, zapojila se do řešení této humanitární krize Severoatlantická aliance, která byla jediná schopná zajistit rychlou a efektivní pomoc pro postižené v rámci jednotek nasazených v jiných misích na Balkáně. Jednalo se o první čistě humanitární misi NATO.

Německá vláda rozhodla o nasazení podpůrných jednotek 4. května 1999. Do akce se zapojili vojáci z již probíhajících operací jako např. Joint Guardian, SFOR, Allied Force atd. Byly poskytnuty sanitní, ženijní, ochranné a letecké kapacity v celkovém množství cca 1000 vojáků. Mise probíhala od 13. dubna do 8. srpna 1999.⁶⁶

2.6 Nepokoje v Makedonii

Makedonie se jako jediná z bývalých jugoslávských republik vyhnula válečnému konfliktu počátkem 90. let. Svoji nezávislost na Jugoslávii vyhlásila v září 1991. Od počátku však narazila na problém s uznáním své existence ze strany Řecka, jehož součástí je také oblast nesoucí název „*Makedonie*“ a řecká strana se obávala vzniku tzv. „*Velké Makedonie*“ na její úkor. Mezinárodně byla Makedonie uznána až v roce 1993 po kompromisu s řeckou vládou. Kompromisem je myšlen název státu, který oficiálně zní „*Bývalá jugoslávská republika Makedonie*“ (BJRM/FYROM).

Během konfliktu v Kosovu, které s Makedonií přímo sousedí, se do země začaly stahovat desetitisíce tamních uprchlíků. Většinou šlo o dočasný azyl, dokud se situace nestabilizovala. Kosovský konflikt však přerostl i do Makedonie, kde žije početná albánská menšina. Ozbrojené střety proti představitelům makedonské státní moci vedla albánská *Národní osvobozená armáda*, která se dá označit za odnož UCK. Konflikt málem přerostl

⁶⁵ Eulex, *What is Eulex?*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.eulex-kosovo.eu/?id=2>

⁶⁶ Schröder, s. 97

v občanskou válku, po zprostředkování ze strany NATO a EU se situace stabilizovala.⁶⁷

---

⁶⁷ **Speciál: Rozpad Jugoslávie, 1991: Válka v Chorvatsku**, 30. dubna 2009, dostupné na <http://special.novinky.cz/jugoslavie/valka-v-chorvatsku.html>

2.6.1 Essential Harvest, Amber Fox, Allied Harmony, Concordia

Pro uklidnění situace v Makedonii a odzbrojení albánské „*Národně osvobozené armády*“ požádal makedonský prezident Boris Trajkovski oficiálně 14. června 2001 o pomoc orgány NATO. Rada NATO dne 29. června 2001 rozhodla o ustanovení mise „*Essential Harvest*“, která začala 29. srpna téhož roku a podílelo se na ní 4500 vojáků NATO, z toho 500 tvořili vojáci Bundeswehru. Ti se podíleli transportními, průzkumnými a podpůrnými jednotkami. Mise probíhající pouze z rozhodnutí NATO byla ukončena 26. září 2001.⁶⁸

Misi Essential Harvest vystřídala od 27. září 2001 další operace NATO nesoucí název „*Amber Fox*“. Operace probíhala pod německým velením a účastnilo se jí cca 700 vojáků. Jejím hlavním úkolem bylo chránit mezinárodní pozorovatele EU a OBSE. Mandát mise byl několikrát prodloužen, ukončena byla 15. prosince 2002.

Po operaci Amber Fox byla ustanovena další operace s názvem „*Allied Harmony*“, která na tu předchozí plně navázala. Snížil se jenom počet nasazených sil, v případě německého Bundeswehru se na operaci podílelo 70 vojáků. Dne 31. března 2003 převzala velení mise Allied Harmony Evropská unie a pokračovala v ní pod názvem „*Concordia*“. Jednalo se o první zahraniční misi řízenou EU. Počet německých vojáků zůstal stejný jako u mise předcházející. Ukončena byla 15. prosince 2003.⁶⁹

---

⁶⁸ Schröder, s. 101

⁶⁹ Tamtéž, s. 103

3. Bundeswehr v Afghánistánu a v boji proti terorismu

3.1 Afghánistán

Po neúspěšné sovětské intervenci a občanské válce se v Afghánistánu dostalo k moci v roce 1994 islámské radikální hnutí Taliban, které ovládalo mimo několika severních oblastí téměř celou zemi. Taliban nastolil tvrdou vládu vycházející z radikálního islámu a poskytoval podporu mezinárodnímu terorismu i skupině „*Al-Kajdá*“, která má na svědomí útok na Světové obchodní centrum (WTC) z 11. září 2001. Právě útoky na New York a Washington se staly pro USA a jejich spojence zásadním impulsem k vyhlášení války proti celosvětovému terorismu, jejímž prvním cílem se stal právě Afghánistán.

Hlavní operaci s názvem „*Enduring Freedom*“ zahájily USA společně se spojenci v říjnu 2001 leteckými útoky na pozice Talibanu. Pozemní útok vedly jednotky protitalibanské Severní aliance⁷⁰ za asistence spojeneckých speciálních sil a po několika týdnech bojů byl dobyt Kábul a svržena vláda Talibanu.

Nová afghánská vláda v čele s premiérem a pozdějším prezidentem Hamídem Karzáím se ujala vlády v prosinci 2001 a kontroluje většinu země⁷¹ vyjma některých jižních provincií jako např. Kandahár, kde stále ve větší míře působí talibanští povstalci. K zajištění bezpečnosti nového režimu i významných center byla RB OSN ustavena mise „*ISAF*“.

V posledních letech však odpor Talibanu na jihu sílí a boje se přelévají i do sousedního Pákistánu. Vážným problémem jsou také sebevražedné bombové útoky v Kábulu a ostatních větších městech, útoky proti koaličním vojákům a civilní ztráty způsobené probíhajícími vojenskými operacemi NATO.

3.1.1 Operace *Enduring Freedom* (OEF) v Afghánistánu

Vojenské operace proti Afghánistánu se rozběhly 7. října 2001 na základě rezolucí RB OSN č. 1368⁷² a č. 1373⁷³, v důsledku historicky vůbec prvního uplatnění článku 5 Washingtonské smlouvy NATO⁷⁴ a na základě článku 51 Charty OSN⁷⁵.

⁷⁰ Tádžicko-uzbecko-šíitská kmenová uskupení, která i za vlády Talibanu ovládala severní oblasti Afghánistánu.

⁷¹ Velkou moc stále mají lokální vojenští velitelé, kteří si udržují své milice.

⁷² **Rezoluce RB OSN č. 1368**, 30. dubna 2001, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/533/82/PDF/N0153382.pdf?OpenElement>

⁷³ **Rezoluce RB OSN č. 1373**, 30. dubna 2001, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/557/43/PDF/N0155743.pdf?OpenElement>

⁷⁴ Plné znění viz přílohy.

⁷⁵ Plné znění viz přílohy.

Dne 16. listopadu 2001 rozhodla spolková vláda pod vedením Gerharda Schrödera (SPD) o německé participaci na probíhající misi Enduring Freedom. Maximální možný počet nasazených vojáků v operaci byl stanoven na 3900. Z tohoto počtu bylo vyhrazeno 800 vojáků pro protichemickou jednotku v Kuvajtu, 500 vojáků pro leteckou přepravu, 250 příslušníků zdravotnického personálu, 450 vojáků podpůrných jednotek, 100 příslušníků speciálních sil a 1800 námořníků pro kontrolu a ochranu námořních cest v Indickém oceánu, Rudém moři a u pobřeží Somálska.⁷⁶

Pro Afghánistán byla vyčleněna speciální jednotka KSK („*Kommando Spezialkräfte*“) o síle cca 100 mužů, která se v rozmezí od ledna 2002 do října 2003 společně s ostatními aliančními speciálními silami zapojila do přímých bojů s Talibanem a Al-Kájdou. Bližší informace o působení jednotky KSK dodnes podléhá přísnému utajení.

Další jednotky Bundeswehru nasazené na teritoriu Afghánistánu, byly nebojového rázu. Jednalo se o nemocniční letoun Airbus A 310 pro úkoly globální zdravotnické evakuace MEDEVAC nebo tři transportní letouny C-160 nasazené od listopadu 2001 do února 2002.⁷⁷

3.1.2 ISAF („*International Security Assistance Force*“)

Po skončení hlavních bojových operací v Afghánistánu na přelomu listopadu a prosince 2001 bylo na konferenci v Bonnu 5. prosince 2001⁷⁸ rozhodnuto o ustanovení sil ISAF na základě rezoluce RB OSN č. 1386 z 21. prosince 2001⁷⁹. V prvních fázích se mise ISAF omezovala na hlavní město Kábul a přilehlé okolí, kde měla za úkol stabilizovat tamní poměry, chránit nový afghánský režim, umožnit afghánské vládě přechod na samostatné vládnutí a cvičit tamní bezpečnostní složky. Pro tyto úkoly bylo vyčleněno 5000 vojáků mezinárodních sil pod velením Velké Británie. USA podpořily rozmístění sil ISAF a přislíbily nasazení sil z mise Enduring Freedom v případě zvýšených bezpečnostních rizik, nebyly však ochotny převzít vedoucí úlohu nad ISAF.⁸⁰

Velení nad ISAF převzalo v únoru 2002 Německo společně s Nizozemím na základě rezoluce RB OSN č. 1444⁸¹. Od srpna 2003 má velení nad ISAF Severoatlantická aliance a

⁷⁶ Schröder, s. 111

⁷⁷ Wagener, s. 10

⁷⁸ ISAF, *ISAF Chronology Table*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.isaf.nato.int/en/chrono.html>

⁷⁹ Rezoluce RB OSN č. 1376, 30. dubna 2001, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/708/55/PDF/N0170855.pdf?OpenElement>

⁸⁰ Důvodem bývá označována neochota podřizovat americké jednotky OSN a skepticismus tehdy vládnoucích republikánů.

Kříž, s. 129

⁸¹ Rezoluce RB OSN č. 1444, 30. dubna 2002, dostupné na [http://daccess-dds-](http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/144/44/PDF/N0214444.pdf?OpenElement)

v říjnu téhož roku bylo díky rezoluci RB OSN č. 1510 umožněno vojákům ISAF působit na celém teritoriu Afghánistánu.⁸² O podřízení ISAF pod NATO se jednalo již na přelomu let 2001 a 2002, ale těmto plánům nebyli příznivě nakloněni někteří afghánští politici, kteří trvali na podřízenosti ISAF přímo vůči OSN.⁸³

Pro rekonstrukci země byly postupně zřizovány Provinční rekonstrukční týmy (PRT). Na začátku mezinárodního angažmá byly tyto týmy většinou podřízeny velení OEF. V prosinci 2003 rozhodla rada NATO o začlenění PRT v severoafghánském Kundúzu, který byl doposud pod německým velením, do podřízenosti ISAF. Tento krok odstartoval postupné rozšiřování mise ISAF na celé teritorium země, přičemž zmíněné rozšiřování probíhalo ve čtyřech krocích („*Stage 1-4*“). Ostatních osm PRT v Afghánistánu se nacházelo pod velením OEF. V červnu 2004 byla mise ISAF rozšířena o čtyři další týmy na severu, konkrétně v provinciích Mazar-e-Šarif, Meymana, Feyzabád a Baghlan.⁸⁴

Dne 10. února 2005 rozhodlo NATO o rozšíření mise ISAF na západ Afghánistánu („*Stage 2*“). Tento proces byl zahájen 31. května 2006, kdy byly zřízeny dva PRT týmy v provinciích Herat a Farah. Celkově bylo na severu a západě země zřízeno devět PRT týmů, které pomáhají s ochranou a rozvojem na 50% afghánského území. V září 2005 byla mise ISAF dočasně navýšena o 2000 vojáků kvůli zabezpečení klidného průběhu afghánských provinčních a parlamentních voleb, které se konaly poprvé po 30. letech. Následně 8. prosince 2005 bylo na meetingu NATO v Bruselu rozhodnuto o rozšíření role ISAF a za hlavní cíl byla označena participace jednotek na dění v jižním Afghánistánu. Pod kontrolu této mise se tak dostaly provincie Day Kundi, Helmand, Kandahár, Nimroz, Uruzgán a Zábul, kde působí čtyři PRT týmy, které byly do té doby spravovány misí Enduring Freedom. Toto ustanovení, které je známé jako tzv. „*Stage 3*“, vešlo v platnost 31. července 2006. Celkový počet vojáků mise ISAF byl navýšen z 10 000 na 20 000⁸⁵. V říjnu 2006 bylo dovršeno rozšiřování ISAF na celé teritorium země, což znamená působení ve zbývajících východních provinciích („*Stage 4*“).

Je potřeba zmínit, že od roku 2006 se celková bezpečnostní situace v zemi zhoršuje. V jižních provinciích a při hranicích s Pákistánem probíhá regulérní válka se sílícím Talibanem, který se ovšem neomezuje jen na jih, ale operuje po celé zemi a snaží se

---

⁸² ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/713/91/PDF/N0271391.pdf?OpenElement
Rezoluce RB OSN č. 1510, 30. dubna 2001, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/555/55/PDF/N0355555.pdf?OpenElement>

⁸³ Kříž, s. 130

⁸⁴ NATO, *Nato's role in Afghanistan*, 30. dubna 2001, dostupné na http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_8189.htm

⁸⁵ Tamtéž.

destabilizovat i dříve relativně poklidné regiony. Právě i z těchto důvodů bylo v roce 2006 rozhodnuto o již zmíněném rozšíření mise do jižních a východních provincií. Koncem roku 2008 bylo v Afghánistánu v rámci operace ISAF nasazeno cca 51 000 vojáků, o rok později už to bylo cca 68 000 vojáků⁸⁶. Spojené státy vedené od roku 2009 novou administrativou Baracka Obamy deklarovaly, že se Afghánistán stává americkým hlavním bojištěm. Nasvědčuje tomu jak zvýšený počet vojáků⁸⁷, tak i mohutné ofenzivní akce v problémových jižních provinciích.

3.1.3 Bundeswehr v rámci ISAF

Německo sehrálo významnou úlohu jak při jednáních v Bonnu, tak při vyjednání o rezoluci RB OSN č. 1386. Na půdě OSN podporovalo silný mandát mise ISAF a snažilo se přesvědčit stále členy Rady bezpečnosti Rusko a Čínu, kteří se k tomuto návrhu nestavěli příliš pozitivně.⁸⁸

Dne 22. prosince 2001 odsouhlasil německý spolkový sněm participaci Německa na misi ISAF. První němečtí vojáci působili v Kábulu a okolí od ledna 2002 v počtu asi 1200 vojáků, což byl významný podíl na celkovém počtu vojáků ISAF. Menší jednotka čítající asi 190 vojáků byla dislokována na uzbeckém letišti v Termezu, kde Luftwaffe zajišťovala logistickou podporu převážně německým vojákům letouny C-160.⁸⁹

Mandát pro ISAF prodloužil spolkový sněm 14. června 2002 a časově omezen byl do prosince 2002, kdy Bundestag schválil prodloužení mandátu o dvanáct měsíců a zároveň umožnil navýšení počtu nasazených vojáků na 2500.

Koncem roku 2002 probíhala intenzivní jednání o německém velení nad misí ISAF. Případnému německému velení byli příznivě nakloněni i někteří afghánští politici, kteří ho preferovali před velením britským. Navrhovanému převzetí velení společně s Nizozemím se SRN zpočátku stavěla odmítavě, což mohlo být spojeno s tehdejšími vojenskými kapacitami Bundeswehru, který procházel rozsáhlou transformací a měl omezené kapacity pro nasazení v zahraničních misích.⁹⁰

---

⁸⁶ **ISAF**, *ISAF Placemat archives*, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/placemat_archive/isaf_placemat_091001.pdf

⁸⁷ V únoru 2010 bylo v Afghánistánu nasazeno cca 86 000 vojáků ISAF z 43 zemí. Zdroj viz výše.

⁸⁸ **Kříž**, s. 135

⁸⁹ **Bundeswehr im Einsatz**, *Chronologie des Einsatzes in Afghanistan*, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.einsatz.bundeswehr.de/portal/a/einsatzbw/kcxml/04_Sj9SPykssy0xPLMnMz0vM0Y_QjzKLN_SJdw0xA8IB2EGu-pFw0aCUVH1fj_zcVH1v_QD9gtyIckdHRUUAoLuxeg!!/delta/base64xml/L3dJdyEvd0ZNQUFzQUMvNEI_VRS82XzFMX0VUNw!!

⁹⁰ **Kříž**, s. 137

Německo nakonec velení ISAF na začátku roku 2003 převzalo společně se svými nizozemskými kolegy, velitelem se stal generálporučík Norbert van Heyst⁹¹. Nutno ovšem podotknout, že německé velení žádalo o příspěví NATO, bez kterého by nejspíš Bundeswehr nebyl schopen tento náročný úkol zvládnout. Důvodem byl nedostatek kapacit německé armády v oblastech strategického transportu a průzkumu. Za německého velení sloužilo v rámci ISAF cca 2300 vojáků Bundeswehru, což představovalo asi 50% tehdejšího celkového počtu vojáků nasazených v této misi.⁹² Velení ISAF pro SRN znamenala jak navýšení počtu vojáků, tak hlavně, vzhledem k afghánskému angažmá, znatelný posun od počáteční zdrženlivé pozice k pozici standardní participace.

Při jednáních o německém nástupci ve velení operace v roce 2003 bylo rozhodnuto, aby velení ISAF převzalo NATO, jelikož žádný ze států nejevil o tento post větší zájem. Hlavním důvod byl ten, že případné velení nad ISAF by znamenalo výrazné navýšení vojenského potenciálu té země, která by misi vedla.⁹³

V říjnu rozhodla RB OSN o rozšíření působnosti ISAF i mimo Kábul a spolkový sněm zároveň prodloužil Bundeswehru mandát a souhlasil s vyčleněním 450 vojáků pro PRT tým v Kunduzu. V prosinci 2003 byl německým parlamentem prodloužen mandát mise a maximální počet vojáků byl stanoven na 2250. Bylo rovněž rozhodnuto o možnosti nasadit menší německé jednotky na celém území Afghánistánu, mimo jiné k ochraně prezidentských voleb v roce 2004.

Červenec roku 2005 znamenal pro německou armádu převzetí odpovědnosti za obnovu severního Afghánistánu. Regionálním kooperátorem („*Regional Aera Coordinator*“) pro sever země se stal generál Bernd Kiesheyer, jehož hlavním úkolem byla koordinace vojenské (PRT) a civilní (CIMIC)⁹⁴ obnovy. V září Bundestag prodloužil mandát misi ISAF o rok a navýšil počet vojáků na 3000.⁹⁵

V létě roku 2006 se generál Markus Kneip⁹⁶ stal velitelem severních oblastí země („*Regional Commander North*“). Do provozu byl uveden tábor poblíž Mazar-e Šarif, ve kterém slouží až 1000 vojáků a jedná se o největší polní tábor Bundeswehru v zahraničí. V září téhož roku došlo opět ke každoročnímu prodloužení mandátu o dalších dvanáct

---

⁹¹ Narozen 24. června 1994. Generálporučík pozemních sil Bundeswehru.

⁹² **Kříž**, s. 138

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ **CIMIC** (*Civil-Military Co-operation*) Vojensko-civilní kooperační program.

⁹⁵ **Bundeswehr im Einsatz**.

⁹⁶ Narozen roku 1956. Generálmajor pozemních sil Bundeswehru. Od prosince 2008 velitelem 1. tankové divize.

měsíců.⁹⁷ Od norské armády převzal Bundeswehr v červenci 2008 velení nad QRF („*Quick Reaction Force*“) regionálního velitelství „*Sever*“. Mandát pro misi byl následně prodloužen o čtrnáct měsíců; koncem roku 2008 se v Afghánistánu nacházelo cca 3600 německých vojáků.⁹⁸

Co se týče jiné než vojenské pomoci, podílí se Německo poměrně významnými částkami na poválečné rekonstrukci země, výcviku policejních a pohraničních jednotek a na potírání obchodu s opiem. Pro léta 2005-2008 se SRN například zavázala poskytnout částku 320 milionů euro.⁹⁹ Němečtí politici představitelé velmi důsledně rozlišují mezi operací Enduring Freedom a ISAF, což má hlavně svůj vnitropolitický důvod. Německé veřejné mínění lépe přijímá nasazení svých vojáků v rámci mise ISAF než v Enduring Freedom, která je zaměřena v první řadě na provádění bojových operací v rámci boje proti terorismu.¹⁰⁰ Právě vnitropolitické tlaky na spolkovou vládu jsou důvodem, proč se německá armáda nepodílí na přímých bojích na jihu země, které se od roku 2006 stále stupňují. Dalším argumentem německých představitelů je vysoká angažovanost na severu země, která váže velké prostředky Bundeswehru. Každopádně v roce 2006 došlo alespoň k dílčímu posunu v německém postoji, neboť vojska Bundeswehru mohou přechodně vypomáhat v ohrožených jižních provinciích, ale nesmějí zde mít žádné stálé základny.¹⁰¹

3.2 Active Endeavour a Eagle Assist

Vedle operace Enduring Freedom se německá armáda v rámci boje proti terorismu podílí od 26. října 2001 na misi „*Active Endeavour*“, která zajišťuje bezpečnost lodní dopravy ve východním Středomoří. Německé námořnictvo průběžně nasazuje torpédoborce, fregaty, ponorky a rychlé hlídkové čluny, někdy podporované letouny Tornado. Dne 10. března 2003 byla mise rozšířena o ochranu lodních tras u Gibraltaru a v západním Středomoří z obav před možnými teroristickými útoky. Tato přidružená operace nesla název „*Strait of Gibraltar*“ (STROG). Německo se na ní podílelo vysláním rychlých hlídkových člunů. Operace byla ukončena v květnu 2004.¹⁰²

---

⁹⁷ **Bundeswehr im Einsatz.**

⁹⁸ K únoru 2010 má Německo v Afghánistánu 4415 vojáků. **ISAF, ISAF Placemat archives**, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/placemat.pdf>

⁹⁹ **Kříž**, s. 142

¹⁰⁰ **Ryjáček**, s. 163

¹⁰¹ Tamtéž, s. 196

¹⁰² **Active Endeavour**, *NATO*, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_7932.htm

Další operací ve válce proti terorismu s účastí Bundeswehru i jiných aliančních armád byla mise „*Eagle Assist*“, která od 9. října 2001 zabezpečovala letový provoz nad teritoriem USA pomocí sedmi letounů AWACS. Při této operaci byly poprvé v historii aliance nasazeny jednotky k obraně jedné z členských zemí. Německý podíl činil 50 vojáků.

Na území Německa pak vyčlenil Bundeswehr několik tisíc vojáků k ochraně amerických vojenských zařízení a nemovitostí.¹⁰³ Mise *Eagle Assist* byla ukončena v květnu 2002.

3.3 Enduring Freedom-Roh Afriky

Mise byla v daném teritoriu zahájena v únoru 2002 na základě výše zmíněných rezolucí RB OSN. Hlavním úkolem této části operace *Enduring Freedom* je kontrola a ochrana lodních cest před útoky teroristů a pirátů u rohu Afriky, v Rudém moři, Adenském zálivu, Arabském moři a v Ománském zálivu a zároveň omezení pohybu zbraní, munice a drog v této oblasti.

Německý podíl na misi se sestává z průzkumného letounu P-3 Orion, fregaty¹⁰⁴ a logistické základny v Džibutsku. Německá skupina nese název „*Task Force 500.01*“ a je začleněna do mnohonárodní skupiny „*Task Force 150*“. Vedle již zmíněných úkolů německé námořnictvo pomáhalo např. při povodních v Džibutsku v roce 2004, ačkoliv to přímo nespadá do náplně jeho činnosti. V roce 2008 byl snížen počet vojáků pro tuto misi z 1400 na maximálně 800 a o rok později na 700.

---

¹⁰³ Wagener, s. 10

¹⁰⁴ V misi bylo postupně vystřídáno 22 fregat německého námořnictva.

4. Bundeswehr v dalších operacích

V této kapitole budou zmíněny operace, které probíhaly či probíhají v Africe, na Blízkém východě či v Asii. Více rozvedeny jsou především ty, na kterých se vojáci Bundeswehru podíleli ve větších počtech nebo ty, které byly pro Německo nějakým způsobem důležité z mezinárodních či vnitropolitických důvodů.

4.1 Somálsko

Po dlouholeté diktatuře Mohameda Siada Barreho, která byla ukončena převratem v roce 1991, se země ocitla v kruté občanské válce mezi jednotlivými klanovými vůdci. Válka zničila poslední zbytky hospodářství, které bylo z valné většiny tvořeno zemědělstvím. Zavládl krutý hladomor, který si vyžádal až 300 000 obětí.¹⁰⁵

Mise OSN, která v Somálsku působila v letech 1992-1995, nedosáhla prakticky ničeho. Mezinárodní vojska se stáhla se ztrátami¹⁰⁶ a v zemi zavládla anarchie. Rozmáhá se pašování drog, zbraní a jiného zboží; na pobřeží mají základny piráti. Mezinárodně uznaná vláda nemá prakticky žádné pravomoci a je podporována etiopskou armádou, která v roce 2006 v zemi intervenovala proti „Svazu islámských soudů“¹⁰⁷ a obsadila hlavní město Mogadišo.

Na severu země existují dva de facto suverénní, avšak neuznané státy „Somaliland a Puntland“.

4.1.1 UNOSOM I. a II. („United Nations Operation in Somalia“)

Mise byla zahájena na základě rezoluce č. 751 z 24. dubna 1992 a čítala cca 3000 vojáků.¹⁰⁸ Měla zajistit dodržování příměří, distribuci dodávek potravin a humanitární pomoci. Vojáci OSN i humanitární pracovníci se však stále častěji stávali terčem útoků ze strany milicí a plnění úkolů se stávalo stále obtížnější.

UNOSOM I. nahradila v prosinci 1992 mise UNITAF („Unified Task Force“), která obdržela silnější mandát na základě rezoluce RB OSN č. 794¹⁰⁹. Podílelo se na ní 37 000

---

¹⁰⁵ **Famine in Somalia**, Somalianinfo, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.somalianinfo.com/famine-in-somalia.html>

¹⁰⁶ Udává se počet 154 padlých vojenských i civilních příslušníků OSN. Dostupné na <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unosom2facts.html>

¹⁰⁷ Islamistické vojensko-politické hnutí, které má v Somálsku stále větší vliv.

¹⁰⁸ **Rezoluce RB. OSN č. 751**, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/011/10/IMG/NR001110.pdf?OpenElement>

¹⁰⁹ **Rezoluce RB. OSN č. 794**, dostupné na [http://daccess-dds-](http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/011/10/IMG/NR001110.pdf?OpenElement)

vojáků z 24 zemí. Největší podíl na jednotkách UNITAF tvořili Američané, kteří operaci nazvali „*Operation Restore Hope*“. Mise UNOSOM I. byla tímto krokem oficiálně ukončena. Misi UNITAF se podařilo částečně stabilizovat situaci a zajistit dodávky humanitární pomoci. Rezolucí RB OSN č. 837 byla přetransformována do mise UNOSOM II, která měla k dispozici cca 22 000 vojáků.¹¹⁰ Na rozdíl od předchozí mise, která byla umístěna zhruba na polovině Somálska, UNOSOM II. měla kontrolovat celé teritorium země.

Německá armáda se v Somálsku podílela na podpůrných a humanitárních akcích již od srpna 1992, kdy byla v keňské Mombase a Džibuti zřízeny transportní letecké základny, kde působila zprvu dvě, později tři německá letadla Transall C-160. Na žádost OSN se Německo od dubna 1993 významněji podílelo na misi UNOSOM II. Bundeswehr nasadil kolem 1700 vojáků dislokovaných v Beledweyne v rámci zesíleného transportního a zásobovacího praporu, jehož hlavními úkoly byla logistická podpora a zabezpečení humanitárních zásilek a dalších 600 příslušníků námořnictva zajišťovalo bezpečnost v somálských vodách.¹¹¹ Celková bezpečnostní situace se začala opět zhoršovat a po sérii incidentů mezi vojsky OSN a milicemi se většina států rozhodla své vojáky stáhnout.¹¹² Němečtí vojáci odešli ze Somálska v březnu 1994. Mise byla oficiálně ukončena o rok později.

4.2 Demokratická republika Kongo

V Kongu proběhly v letech 1996-1997 a 1998-2003 dvě krvavé občanské války. Zvláště druhá občanská válka se vyznačovala ohromnými ztrátami na životech, které čítají okolo 3,9 milionu lidí, převážně civilistů.¹¹³ Jedná se co do počtu obětí o největší konflikt od 2. světové války. V zemi intervenovaly armády okolních států (Rwanda, Uganda, Čad, Zimbabwe, Angola, Namibie a Súdán), které stály na různých stranách konfliktu. Po částečném uklidnění situace jednotky okolních zemí počátkem roku 2003 odešly, v zemi ale zůstaly milice, které destabilizují zvláště sever a východ země.

---

ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N92/772/11/PDF/N9277211.pdf?OpenElement

¹¹⁰ **Somalia UNOSOM I.**, *Background*, <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unsom1backgr1.html>

¹¹¹ **Bundeswehr im Einsatz**, *Friedensschaffende Einsätze*, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.einsatz.bundeswehr.de/portal/a/einsatzbw/kcxml/04_Sj9SPykssy0xPLMnMz0vM0Y_QjzKLN_SJdw32BMIB2EGu-pFw0aCUVH1fj_zcVH1v_QD9gtyIckdHRUUA5XlamQ!!!/delta/base64xml/L3dJdyEvd0ZNQUFzQUMvNEIVRS82XzFMX0Y0SA!!#par9

¹¹² V červnu 1994 bylo zabito 24 pákistánských vojáků a v říjnu téhož roku padlo při prudkých bojích v Mogadišu 19 vojáků amerických speciálních sil v rámci operace IRENE.

¹¹³ Šlachta, M.: **Ohniska napětí ve světě**, Kartografie Praha, Praha 2007, s. 180

4.2.1 Operace Artemis a EUFOR RD Kongo

S odchodem intervenčních armád okolních států hrozila v Kongu destabilizace a další občanská válka spojená s hromadnými masakry civilního obyvatelstva. Rada bezpečnosti OSN schválila 30. května 2003 rezoluci č. 1484¹¹⁴, která dávala souhlas s vysláním mezinárodních sil do severních oblastí Konga k podpoře stávající operace Spojených národů MONUC („*United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo*“). Patronaci nad novou misí předala OSN Evropské unii a jednalo se o první misi výhradně pod velením EU. Roli velícího státu převzala na vlastní žádost Francie.

Němečtí političtí představitelé se k účasti německých vojáků vyjadřovali spíše zdrženlivě, zvláště s poukazem na vytížení Bundeswehru v jiných operacích.¹¹⁵ Ačkoli se však jednalo o první misi čistě pod patronátem EU, bylo nasadě podílet se alespoň symbolicky. Spolková vláda rozhodla o nasazení německých vojáků 13. června 2003, Bundestag ho schválil o den později. Maximální počet vojáků byl stanoven na 350.¹¹⁶

Podíl Bundeswehru na operaci se omezil na sanitní letoun Airbus A-310 a transportní letoun C-160 Transall; celá operace zahrnovala maximálně 97 osob. Na velitelství operace v Paříži byli také zastoupeni dva němečtí styční důstojníci. Vojáci v rámci operace nesměli působit přímo na území Konga (letecká základna se nacházela v Ugandě) s výjimkou případů nouze či potřeby urychlené evakuace. Německá armáda ukončila svoji činnost v oblasti 1. zářím 2003.¹¹⁷

V prosinci 2005 požádala OSN Evropskou unii o posílení mise MONUC kvůli plánovaným prezidentským volbám v Kongu. Díky zřízení „*European Battle Groups*“ (EBG) mohla EU nasadit buď německé, nebo španělsko-italské bojové uskupení. Jelikož uskupení pod španělským velením bylo určeno spíše pro obojživelné operace, padla volba na německou bojovou skupinu.

Němečtí představitelé se však k nasazení čistě německé jednotky bránili. Nechtěli převzít vůdčí roli a argumentovali také nepřipraveností jednotek Bundeswehru, protože tyto nebyly vycvičeny a vybaveny pro podobný druh operace a obzvláště v afrických podmínkách. Dalším argumentem byla nedostatečná připravenost celého projektu ze strany OSN i časový

---

¹¹⁴ **Rezoluce RB OSN č. 1484**, 30. dubna, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/377/68/PDF/N0337768.pdf?OpenElement>

¹¹⁵ V této době byl Bundeswehr ve větší míře nasazen v Kosovu (KFOR) a Afghánistánu (ISAF) a v rámci operace Enduring Freedom (Roh Afriky).

¹¹⁶ **Ryjáček**, s. 169

¹¹⁷ Tamtéž.

harmonogram akce, který byl rozdílný s časovými možnostmi nasazení EBG.¹¹⁸ Německá politická scéna se shodovala, že odpovědnost za operaci musí být rozdělena mezi více států EU. Klíčovým pro zdárné zahájení operace se stal březen 2006, kdy došlo k dohodě mezi německou a francouzskou vládou o společném převzetí většiny závazků spojených s misí. Operativní velení („*Field Headquarters*“) převzala Francie, velení nad celou operací („*Operational Headquarters*“) zase Německo, které se ale tomuto úkolu chtělo od počátku vyhnout. V spolkovém sněmu byla získána dostatečná podpora pro schválení této operace, i když mnoho poslanců opozice i vlády bylo původně proti.¹¹⁹

Generální tajemník OSN Javier Solana vyjednal v březnu souhlas konžské vlády s umístěním vojsk EU. Konžská vláda pak posunula termín voleb z dubna na červenec 2006. Rada bezpečnosti OSN schválila 25. dubna rezoluci č. 1671¹²⁰, která dala mandát jednotkám EUFOR. Jejich úkolem byla podpora mise MONUC při stabilizaci situace související s volbami, ochrana civilních obyvatel, ochrana letiště v Kinshase a zajištění možnosti pohybu a ochrany pracovníkům mise MONUC.¹²¹

Německá armáda nasadila do operace 780 vojáků, z toho 500 pro ochranné účely a 280 v rámci logistické podpory. Operace byla řízena z německé Postupimi a velel jí generál Karlheinz Vierreck¹²². Mise byla ukončena 30. listopadu 2006.

4.3 Libanon

V létě 2006 došlo na libanonsko-izraelské hranici k přepadení izraelské vojenské hlídky. Tři její členové byli zabiti a dva uneseni ozbrojenci Hizballáhu¹²³. Izrael odpověděl leteckým bombardováním Libanonu spojeným s pozemními operacemi. Příměří bylo uzavřeno po měsíci bojů 14. srpna. Izrael se stáhnul na svou státní hranici a v jižním Libanonu, odkud vedl Hizballáh raketové útoky na izraelská města, byla rozmístěna pravidelná libanonská armáda společně s vojáky OSN z mise UNIFIL.

---

¹¹⁸ Ryjáček, s. 186

¹¹⁹ Ryjáček, s. 192

¹²⁰ Rezoluce RB OSN č. 1671, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/326/70/PDF/N0632670.pdf?OpenElement>

¹²¹ Euractiv, *Evropská unie zahájila vojenskou operaci v Kongu*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/clanek/evropsk-unie-zahjila-vojenskou-operaci-vkongu>;

¹²² Narozen 9. března 1951. Generálporučík Luftwaffe.

¹²³ Šiitská muslimská politická a teroristická organizace působící v Libanonu. Dělí se na politickou a vojenskou část. Podporována Íránem a Sýrií. Vede časté útoky proti Izraeli.

4.3.1 UNIFIL („*United Nations Interim Force in Libanon*“)

Tato mise byla zahájena již v roce 1978, kdy v zemi probíhala občanská válka a pozdější intervence Sýrie a Izraele. Rezoluce č. 1701¹²⁴ z roku 2006 doplněná rezolucí č. 1884¹²⁵ zaručují mandát pro 15 000 vojáků OSN¹²⁶, kteří dohlíží na klid zbraní, dodržování zbrojního embarga uvaleného na Hizballáh a společně s libanonskou armádou kontrolují jih země.

Do mise je od začátku významně angažována Evropská unie, která dokonce uvažovala o nasazení jedné ze svých Battle Groups, avšak zvolena byla výše uvedená varianta. Hlavní úlohu v misi hraje Francie, která na ní participuje největším počtem vojáků.

Co se týče nasazení německých vojáků v této misi, objevovaly se výrazné argumenty proti tomuto záměru. Prvním z nich byl, že by bylo nemyslitelné, aby se případně dostali do střetu němečtí a izraelské vojáky a druhý, který tvrdil, že by němečtí příslušníci mírových sborů nezastávali striktně neutrální stanovisko v přístupu zvláště k izraelské straně. Tyto obavy plynuly ze silných historických reminiscencí, které diskuse o německé účasti vyvolávaly.

Německá politická scéna, a to jak vláda, tak i parlament, přistupovala k tomuto tématu značně zdrženlivě. Nakonec bylo dosaženo přijatelného kompromisu tím, že Německo mělo převzít námořní část operace UNIFIL. Tato forma zapojení se do operace minimalizovala možnost střetů s izraelskou armádou.¹²⁷

Dne 13. září 2006 předložila německá vláda ke schválení mandát pro vojáky Bundeswehru v misi UNITAF, který zahrnoval 2400 vojáků. Návrh byl spolkovým sněmem schválen 20. září. Německo se ujalo velení námořní části operace a dále se podílí na letecké přepravě, distribuci humanitární pomoci a podpoře a výcviku libanonské armády. V říjnu 2006 připlul německý námořní svaz do kyperského přístavu Limassol, který slouží jako jeho hlavní základna a 14. října Němci oficiálně převzali velení nad mezinárodním námořním svazem MTF („*Maritime Task Force*“). V září následujícího roku došlo k redukci počtu vojáků na 1400, mandát byl o 12 měsíců prodloužen. V únoru 2008 převzala velení nad námořním svazem Itálie a se zářijovým prodloužením mandátu o další rok byla schválena redukce nasazených vojáků na 1200. Velení nad MTF předala Itálie v listopadu 2009 opět

¹²⁴ **Rezoluce RB OSN č. 1701**, dostupné na http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1701%282006%29

¹²⁵ **Rezoluce RB OSN č. 1884**, dostupné na http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1884%282009%29

¹²⁶ V únoru 2010 bylo v rámci UNIFIL nasazeno 11 504 vojáků z 31 zemí světa. **UNIFIL Facts and Figures**, UNIFIL, dostupné na

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unifil/facts.shtml>

¹²⁷ **Ryjáček**, s. 194

Německu a v prosinci byl opět prodloužen mandát mise, tentokrát ovšem jen do konce června 2010 s redukcí počtu vojáků na 800.

Mise UNIFIL bývá odbornou veřejností označována za zbytečnou, jelikož se nepodařilo potvrdit, že by docházelo k pašování zbraní do Libanonu po moři. Pravděpodobnější variantou je pašování po zemi na syrsko-libanonských hranicích.¹²⁸ Dalším důvodem, proč bývá mise kritizována, jsou incidenty mezi německými a izraelskými plavidly a letouny. Pro ilustraci zmíním incident, ke kterému došlo v říjnu 2006 mezi izraelskými vojenskými letouny F-16 a německou hlídkovou lodí. Izraelské letouny provedly nízký přelet nad německou lodí a vypustily klamné cíle. Představitelé izraelského letectva potvrdili, že byly vyslány letouny ke kontrole vrtulníku, které vzlétl z německé lodi a nenahlásil se podle pravidel.¹²⁹ Z německé strany se ozývaly hlasy, že se jednalo o varovné výstřely, ale Izrael tuto informaci dementoval a zároveň prohlásil, že jde o nedorozumění, a že hodlá prohloubit spolupráci s jednotkami mise UNIFIL.

4.4 Ostatní operace

Další mise, na kterých Bundeswehr nějakým způsobem participoval, byly spíše menšího rozsahu. Jednalo se například o pozorovatelské mise v Čadu (EUFOR) nebo v Gruzii (UNOMIG), kde v rozmezí let 1994-2009 působilo 12 vojáků. Na pozorovatelské misi v Súdánu (UNMIS) je nasazeno několik desítek neozbrojených vojenských pozorovatelů a policistů. Německá armáda se také podílela svými transportními kapacitami na zajišťování dodávek humanitární pomoci do Rwandy (UNAMIR) bezprostředně po genocidě v roce 1994. V letech 1991-1996 pak zajišťovali němečtí vojáci leteckou a sanitní podporu misi OSN UNSCOM v Iráku, která zde dohlížela na zákaz výroby zbraní hromadného ničení.

Za zmínku stojí také mise AWACS v Turecku v roce 2003. Jednalo se o nasazení letounů systému včasné výstrahy pro ochranu tureckého vzdušného prostoru při očekávané americké invazi do Iráku. Turecko v únoru 2003 požádalo NATO k poskytnutí kapacit AWACS, protože se obávalo útoku irácké armády na své území. Do mise byli zapojeni i němečtí vojáci, kteří tvořili třetinu posádek. Tato mise je zajímavá z toho důvodu, že v tomto případě nedošlo ke schvalovací proceduře v německém parlamentu, ale o nasazení rozhodla sama vláda. Ta tvrdila, že schvalovací proces není nutný, neboť se nejedná o ozbrojené nasazení. V tomto případě nemusí vyslání vojáků schválit spolkový sněm. Tehdy opoziční

---

¹²⁸ Ryjáček, s. 195

¹²⁹ Novinky.cz., *Izraelské letouny nalétávaly na německou špionážní loď.*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/99546-izraelske-f-16-naletavaly-na-nemeckou-spionazni-lod.html>

strana FDP („*Freie Demokratische Partei*“) žádala po vládě hlasování v parlamentu s tím, že se jedná o ozbrojenou misi. Když neuspěla, obrátila se na Spolkový ústavní soud, který její návrh v roce 2003 zamítl hlavně ze zahraničně-politických důvodů. Avšak po pěti letech dalšího přezkoumávání, zda se jednalo o ozbrojenou misi či nikoli, rozhodl ústavní soud tak, že dal FDP za pravdu. Tímto zároveň potvrdil, že vláda měla při této misi žádat o souhlas parlament.¹³⁰

---

¹³⁰ Ryjáček, s. 164

Závěr

Proměna německé zahraničně-bezpečnostní politiky po sjednocení země je na základě této práce patrná. Jako jasný příklad může posloužit zmíněná reforma Bundeswehru, při níž došlo k zásadnímu přechodu z armády teritoriální na armádu intervenční. Německá armáda se tak opět stala nástrojem zahraniční politiky SRN, nutno však zmínit, že ryze v multilaterálních mantinelech a pod zásadní kontrolou spolkového sněmu.

Avšak přechod od zdrženlivé pozice, která byla charakteristická pro počátek 90. let, až k plné participaci na zahraničních vojenských akcích nebyl jednoznačný a ani jednoduchý. Část německé společnosti i politické reprezentace byla a částečně i je proti německé vojenské intervenci v zahraničí, což souvisí s německou historickou odpovědností.

Byly to konflikty v bývalé Jugoslávii, které postavily Německo před zásadní dilema, zda vzhledem k minulosti použít sílu, nebo dopustit (opět vzhledem k minulosti) páchání aktů genocidy a etnických čistek. Zde právě obava z masového vraždění znamenala zapojení Bundeswehru do bojových akcí v Kosovu dokonce i bez mandátu RB OSN. Konflikty v bývalé Jugoslávii tedy zapříčinily první a výrazný posun k politice angažovanosti, která je doložitelná na počtech nasazených vojáků v té které misi. Německo také bylo v letech 1999-2000 jedním z hlavních iniciátorů vzniku společných evropských sil EBG („*European Battle Groups*“), které se po událostech v bývalé Jugoslávii ukázaly být nutností. V letech 2001-2002 SRN v této otázce poněkud ustoupila do pozadí, do jisté míry v souvislosti s reformou svých ozbrojených sil.

Další událostí, která Německo přivedla k politice plné participace na krizovém dění ve světě, byly teroristické útoky na New York a Washington z 11. září 2001. Němečtí politici představitelé si stejně jako ostatní uvědomili zranitelnost své země a vyjádřili ochotu podílet se na celosvětovém boji proti terorismu. Tuto ochotu lze doložit např. mírou zapojení Bundeswehru do afghánské mise ISAF, které Německo po jistou dobu společně s Nizozemím velelo.

Nutno ale poukázat na fakt, že ačkoli se Bundeswehr podílí na mezinárodních operacích, většinou se neúčastnil a neúčastní přímých bojových operací a byl garantem hlavně dopravních a podpůrných kapacit. Toto neplatí pro každou operaci (viz např. KSK v rámci operace Enduring Freedom), ale jistá zdrženlivost v otázce nasazení je přece jen viditelná. Za důvody této zdrženlivosti se dá označit jak částečně omezený vojenský potenciál Bundeswehru v době probíhající reformy, tak i zásadní vliv spolkového sněmu (částečně i

veřejného mínění) na schvalované prostředky.

Případ útoku USA a tzv. *koalice ochotných* na Irák v roce 2003 znamenal vážnou euroatlantickou roztržku mezi USA na jedné straně a hlavně Francií a Německem na straně druhé. Oba státy kritizovaly americkou intervenci jako neodůvodněnou a neoprávněnou. Záminka pro válku týkající se údajných iráckých zbraní hromadného ničení se nakonec ukázala jako nepravdivá. Německo razantně odmítlo jakýkoli podíl na této intervenci, která navíc nebyla schválena Radou bezpečnosti OSN.

V dnešní době se dá říci, že i přes zmíněnou zdrženlivost je Německo rovnocenným spojencem a partnerem, který se účastní mnoha misí po celém světě a pomáhá tak buď k zachování, nebo k vynucování míru a stability.

Co se týče v úvodu zmíněného konceptu civilní velmoci, je nutné připomenout, že Německo tento koncept podle mého názoru neopustilo, pouze ho přizpůsobilo novým mezinárodním výzvám. SRN stále striktně zastává stanovisko, že válka je až to poslední možné řešení, pokud selhaly všechny možnosti dohody nebo mírového řešení dané krize.

Prameny a literatura

Publikace

GIRGLE, P.: *Kosovo*, Libri, Praha 2006, 157 s.

KŘÍŽ, Z.: *Konec Německa jako civilní velmoci? Německé vojenské operace v zahraničí za vlád rudo-zelené koalice 1998-2005*, Habilitační práce, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Brno 2006

KŘÍŽ, Z.: *Nový směr reformy německé armády*, Mezinárodní politika, Ústav mezinárodních vztahů, Praha 2005, č. 1, s. 30

HANDL, V.: *Reforma Bundeswehru, obtížné zadání pro německou politiku*, Mezinárodní politika, Ústav mezinárodních vztahů, Praha 2001, č. 2, s. 22

KŘÍŽ, Z.: *Nový směr reformy německé armády*, Mezinárodní politika, Ústav mezinárodních vztahů, Praha, 2005, č. 1, s. 25

PRÁŠIL, J.: *Německé koncepty ke společné bezpečnostní a zahraniční politice*, Asociace pro mezinárodní otázky, Praha 2007, 16 s.

RYJÁČEK, J.: *Spolkový sněm a nasazení ozbrojených sil v zahraničí*, Disertační práce (PhD), Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Praha 2008, 325 s.

SCHRÖDER, F.: *Das parlamentarische Zustimmungsverfahren zum Auslandsinsatz der Bundeswehr in Praxis*, Carl Heymanns Verlag, Köln 2005, 358 s.

ŠLACHTA, M.: *Ohniska napětí ve světě*, Kartografie Praha, Praha 2007, 187 s.

WAGENER, M.: *Auf dem Weg zu einer „normalen“ Macht? Die Entsendung deutscher Streitkräfte in der Ära Schröder*, Trier 2004, 33 s.

WOLFRUM, E.: *Zdařilá demokracie*, Barrister and Principal, Brno 2008, 391 s.

Internetové zdroje

Active Endeavour, *NATO*, 30. dubna 2010, dostupné na

http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_7932.htm

Amnesty International, *Croatia: Operation "Storm" - still no justice ten years on*, 30. dubna

2010, dostupné na <http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR64/002/2005/en/46184632-d4c3-11dd-8a23-d58a49c0d652/eur640022005en.html>

Bundeswehr im Einsatz, *Friedensschaffende Einsätze*, 30. dubna 2010, dostupné na

http://www.einsatz.bundeswehr.de/portal/a/einsatzbw/kcxml/04_Sj9SPykssy0xPLMnMz0vM0Y_QjzKLN_SJdw32BMIB2EGu-pFw0aCUVH1fj_zcVH1v_QD9gtyIckdHRUUA5XlamQ!!/delta/base64xml/L3dJdyEvd0ZNQUFzQUMvNEIVRS82XzFMX0Y0SA!!#par9

Bundeswehr im Einsatz, *Chronologie des Einsatzes in Afghanistan*, 30. dubna 2010,

dostupné na

http://www.einsatz.bundeswehr.de/portal/a/einsatzbw/kcxml/04_Sj9SPykssy0xPLMnMz0vM0Y_QjzKLN_SJdw0xA8IB2EGu-pFw0aCUVH1fj_zcVH1v_QD9gtyIckdHRUUAoLuxeg!!/delta/base64xml/L3dJdyEvd0ZNQUFzQUMvNEIVRS82XzFMX0VUNw!!

Charta Organizace spojených národů, 30. dubna 2010, dostupné na

<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

Die Stärke der Bundeswehr, *Bundeswehr*, 30. dubna 2010, dostupné na

http://www.bundeswehr.de/portal/a/bwde/kcxml/04_Sj9SPykssy0xPLMnMz0vM0Y_QjzKLD443cTQCSYGYxgEhpEwsaCUVH1fj_zcVH1v_QD9gtyIckdHRUUAATi3qcg!!/delta/base64xml/L3dJdyEvd0ZNQUFzQUMvNEIVRS82X0nfNENM

Eulex, *What is Eulex?*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.eulex-kosovo.eu/?id=2>

EUFOR, *Operation Althea in Bosnia and Herzegovina*, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.euforbih.org/eufor/index.php?option=com_content&task=view&id=59&Itemid=1

EUFOR, *Troop Strength*; 30. dubna 2010; dostupné na http://www.euforbih.org/eufor/index.php?option=com_content&task=view&id=145&Itemid=62

Euractiv, *Evropská unie zahájila vojenskou operaci v Kongu*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/clanek/evropsk-unie-zahjila-vojenskou-operaci-vkongu>

Euroskop, *Mezinárodní měnový fond uznal Kosovo, zváží jeho členství*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.euroskop.cz/38/1488/clanek/mezinarodni-menovy-fond-uznal-kosovo-zvazi-jeho-clenstvi/>

Famine in Somalia, *Somalianinfo*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.somalianinfo.com/famine-in-somalia.html>

Global Security, *Operation Sharp Guard*, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.globalsecurity.org/military/ops/sharp_guard.htm

ISAF, *ISAF Placemat archives*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/placemat.pdf>

ISAF, *ISAF Chronology Table*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.isaf.nato.int/en/chrono.html>

NATO, *History of the NATO-led Stabilisation Force (SFOR) in Bosnia and Herzegovina*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.nato.int/sfor/docu/d981116a.htm>

NATO, *KFOR*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.nato.int/kfor/>

NATO, *Nato's role in Afghanistan*, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_8189.htm

Novinky cz., *Izraelské letouny nalétávaly na německou špionážní loď.*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/99546-izraelske-f-16-naletavaly-na-nemeckou-spionazni-lod.html>

UNIFIL Facts and Figures, UNIFIL, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unifil/facts.shtml>

Rezoluce RB OSN č. 713, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/596/49/IMG/NR059649.pdf?OpenElement>

Rezoluce OSN č. 743, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/011/02/IMG/NR001102.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 751, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/011/10/IMG/NR001110.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 757, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/011/16/IMG/NR001116.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 781, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N92/491/64/IMG/N9249164.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 794, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N92/772/11/PDF/N9277211.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1088, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N97/026/19/PDF/N9702619.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1037, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N96/007/55/PDF/N9600755.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1244, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/172/89/PDF/N9917289.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1368, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/533/82/PDF/N0153382.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1373, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/557/43/PDF/N0155743.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1376, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/708/55/PDF/N0170855.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1444, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/713/91/PDF/N0271391.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1484, 30. dubna, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/377/68/PDF/N0337768.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1510, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/555/55/PDF/N0355555.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1671, 30. dubna 2010, dostupné na <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/326/70/PDF/N0632670.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1701, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1701%282006%29

Rezoluce RB OSN č. 1884, 30. dubna 2010, dostupné na http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1884%282009%29

Somalia UNOSOM I., *Background*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unsom1backgr1.html>

Středoevropské politické studie, *Daytonská mírová smlouva a její uvedení do života*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=275>

Speciál: Rozpad Jugoslávie, 1991: Válka v Chorvatsku, 30. dubna 2009, dostupné na <http://special.novinky.cz/jugoslavie/valka-v-chorvatsku.html>

Tagesschau.de, *Bundeshaushalt 2009*, 30. dubna 2010, dostupné na http://service.tagesschau.de/infografik/deutschlandtrend/index.shtml?Haushalt_2009

US State Department; *Rambouillet Agreement*; 30. dubna 2010; dostupné na http://www.state.gov/www/regions/eur/ksvo_ambouillet_text.html

UNTAES, *Facts and Figures*; 30. dubna 2010; dostupné na
http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/co_mission/untaes_p.htm

Seznam zkratk

AWACS	Airborne Warning and Control System
EBG	European Battle Groups
EU	Evropská unie
EUFOR	European Union Force
EULEX	The European Union Rule of Law Mission in Kosovo
FDP	Freie Demokratische Partei
HDP	hrubý domácí produkt
IFOR	Implementation Force
ISAF	International Security Assistance Force
KSK	Kommando Spezialkräfte (komando speciálních sil)
LDK	Lidhja Demokratike e Kosovës (Demokratická liga Kosovo)
MEDEVAC	Medical evacuation (zdravotnická evakuace)
MONUC	United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo
MTF	Maritime Task Force (námořní úkolové uskupení)
NATO	Severoatlantická aliance
NVA	Nationale Volksarmee
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OEF	Operace Enduring Freedom
OSN	Organizace spojených národů
PRT	Provincial Reconstruction Team (provinční rekonstrukční tým)
QRF	Quick Reaction Force (síly rychlé reakce)
RB OSN	Rada bezpečnosti Organizace spojených národů
SFOR	Stabilisation Force
SPD	Sozialdemokratische Partei Deutschlands
SRN	Spolková republika Německo
UCK	Ushtria Çlirimtare e Kosovës (Kosovská osvobozenecká armáda)
UNIFIL	United Nations Interim Force in Libanon
UNITAF	Unified Task Force
UNAMIR	United Nations Assistance Mission for Rwanda
UNMIK	United Nations Mission in Kosovo
UNMIS	United Nations Mission in the Sudan
UNOMIG	United Nations Observer Mission in Georgia

UNOSOM	United Nations Operation in Somalia
UNPROFOR	United Nations Protection Force
UNSCOM	United Nations Special Commission
UNTAES	United Nations Transitional Authority for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium
USA	Spojené státy Americké
ZEU	Západoevropská unie

Seznam příloh

Příloha č. 1: Článek 5 NATO (text)

Příloha č. 2: Článek 51 Charty OSN (text)

Příloha č. 3: Přehled misí (tabulka)

Přílohy

1. Článek 5 NATO

„Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo v Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto se dohodly, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich, uplatňujíc právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznané článkem 51 Charty OSN, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama a v součinnosti s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru. Každý takový útok a veškerá opatření učiněná v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti. Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.“¹³¹

2. Článek 51 Charty OSN

„Žádné ustanovení této Charty neomezuje, v případě ozbrojeného útoku na některého člena Organizace spojených národů, přirozené právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu, dokud Rada bezpečnosti neučiní opatření k udržení mezinárodního míru a bezpečnosti. Opatření učiněná členy při výkonu tohoto práva sebeobrany oznámí se ihned Radě bezpečnosti; nedotýkají se nikterak pravomoci a odpovědnosti Rady bezpečnosti, pokud jde o to, aby kdykoli podle této Charty podnikla takovou akci, jakou považuje za nutnou k udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti.“¹³²

---

¹³¹ Severoatlantická smlouva, *Ministerstvo obrany České republiky*, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.army.cz/nato/dokumenty/dulezite-dokumenty-2411/>

¹³² Charta Organizace spojených národů, 30. dubna 2010, dostupné na <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

3. Přehled misí

Název operace	Doba trvání	Důvod nasazení	Druh jednotek/počet
Sharp Guard	7/92-10/96	Dodržování zbrojního embarga vůči Jugoslávii.	3 letouny AWACS (70 voj.), 2 fregaty (500 voj.)
Deny Flight	3/93-12/95	Ochrana bezlet. zóny nad BiH. Ochrana UNPROFOR.	14 Tornád (484 voj.)
Determined Effort, Deliberate Force	6/95-12/95	Plán evakuace UNPROFOR. Letecké útoky na pozice bosenských Srbů.	letouny AWACS, sanitní jednotky. 14 Tornád
IFOR, Joint Endeavour	12/95-12/96	Dohled nad dodržováním Daytonské smlouvy.	4000 vojáků v rámci podpůrných a sanitních jednotek
SFOR, EUFOR Althea	12/96-12/04	Poválečná stabilizace BiH.	3000 vojáků jako v IFOR, dnes asi 100 vojáků v rámci operace Althea
UNTAES	1/96-01-98	Stabilizace situace v HR, kontrola návratu uprchlíků.	letouny Tornado+sanitní jednotky
Libelle	14. 3. 1997	Evakuace německých i zahraničních občanů z Albánie.	5 vrtulníků CH-53, fregata Niedersachsen, 89 vojáků
Joint Guarantor, Eagle Eye	10/98-6/99	Plán evakuace pozorovatelů OBSE. Vzdušná část mise.	250 vojáků letouny AWACS
Allied Force	3/99-6/99	Letecké údery na Jugoslávii k prosazení mezinárodních požadavků.	14 Tornád (500 voj.)
KFOR	6/99-dodnes	Mírová operace směřující ke stabilizaci situace.	max. 4400 vojáků pozemních a leteckých sil, k 2/2010 1500 vojáků
Allied Harbour	4/99-8/99	Stabilizace kosovsko-makedonské hranice.	asi 100 vojáků z SFOR a KFOR
Essential Harvest, Amber Fox, Allied Harmony, Concordia	6/01-12/03	Stabilizační operace v severní Makedonii.	nejvíce 500 vojáků, pozemní a podpůrné síly
OEF-Afghánistán	11/01-dodnes Němci jen 02-03	Boj proti terorismu.	Cca 100 příslušníků speciálních sil (KSK)
ISAF	12/01-dodnes	Obnova Afghánistánu a podpora tamní vlády.	4415 vojáků pozemních a leteckých sil
Active Endeavour	10/01-5/04	Námořní a letecká hlídková činnost ve Středomoří.	fregaty, ponorky, průzkumné letectvo
Eagle Assist	10/01-5/02	Ochrana vzdušného prostoru nad USA.	50 příslušníků letectva působících na letounech AWACS
OEF-Roh Afriky	2/02-dodnes	Ochrana námořních cest před piráty kolem Somálska v přilehlých vodách, omezování pohybu zbraní a drog.	fregata, průzkumný letoun P-3 Orion (700 voj.)
UNOSOM I. a II.	4/92-3/95	Dodržování příměří, distribuce humanitární pomoci.	3 transportní letadla C-160, 1700 příslušníků podpůrného praporu, 600 námořníků
Artemis, EUFOR Kongo	4/06-11/06	Zajištění průběhu prezidentských voleb.	780 vojáků
UNIFIL (rezoluce 1701 11/8/06)	8/06-dodnes	Kontrola klidu zbraní a dodržování zbrojního embarga vůči Libanonu.	2 fregaty a další lodě, 800 námořníků

Summary

After the unification of Germany the position of German officials on the deployment of the Bundeswehr in foreign countries was very reserved and connected with very impulsive discussion about German historical responsibility. Conflict in former Yugoslavia forced German to decide for military participation in order to stop ethnical clearing and genocide. The fear of genocide was the main stimulus, which made the German military deployment in foreign countries possible. German soldiers during the conflict in Kosovo served without mandate of UN Security Council. The peace and stability was simply more important in this region.

The second stimulus was the terrorist attacks on the World Trade Centre and Pentagon in September 2001. German officials proclaimed, that Germany will be participating in the new war against the world terrorism. Bundeswehr soldiers currently serve in Afghanistan (operation ISAF) and in operation Enduring Freedom.

But it is important to say that German soldiers usually serve in non-combat units. This can be seen as reserved stance but after all it is important positive steps towards evolution of German military participation. Germany is considered now as a good ally and partner who participate on better world stability.

Das Resümee

In den 90. Jahren war die deutsche Position in der Frage der Einsatz reserviert und der Weg zur heutigen Position war nicht ohne Probleme. Ein Teil der deutschen Gesellschaft und der Politik war und teilweise ist gegen deutsche militärische Partizipation im Ausland, was mit der deutschen historischen Verantwortung eng verbunden ist.

Die Konflikte in der ehemaligen Jugoslawien stellten die Deutschen von der Entscheidung-der deutsche Einsatz oder die Halten ethnische Sauberungen und Genozide. Und es war die Angst vor der Genozide, der ermöglichte der deutsche Beitrag an die Operationen auf dem Balkan. In Kosovo wurden deutsche Soldaten ohne Mandat der Sicherheitsrat der Vereinigten Nationen gesetzt. Der Frieden und Stabilisation war hier einfach wichtiger.

Der zweite Schritt zur Beteiligungspolitik waren die Angriffe aus den 11. September 2001 in den USA. Die deutsche Politiken proklamierten den Beitrag an dem Kampf gegen

Weltterrorismus und Deutschland partizipiert bis heute an der Operation ISAF und Andauernde Freiheit (Enduring Freedom).

Andererseits ist aber wichtig zu sagen, das der deutsche Militärbeitrag besteht sich am meisten aus der Unterstützungstruppen. Es gilt nicht jedenfalls (KSK in Afghanistan), aber die kleine Enthaltbarkeit ist hier immer zu sehen.

Trotz dieser Enthaltbarkeit ist Deutschland heute ein gleichwertiger Alliierter und Partner und hilf zu der Stabilisation der Problemregionen.

